

**Notitie Reikwijdte en Detailniveau,  
m.e.r. bestemmingsplan Buitengebied  
Loppersum en bestemmingsplan  
Buitengebied Winsum**



**BügelHajema**  
Plek voor ideeën



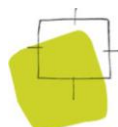
**Notitie Reikwijdte en Detailniveau,  
m.e.r. bestemmingsplan Buitengebied  
Loppersum en bestemmingsplan  
Buitengebied Winsum**

Inhoud

---

Notitie

6 juni 2012  
Projectnummers  
135.00.01.30.00 en 275.00.01.22.00



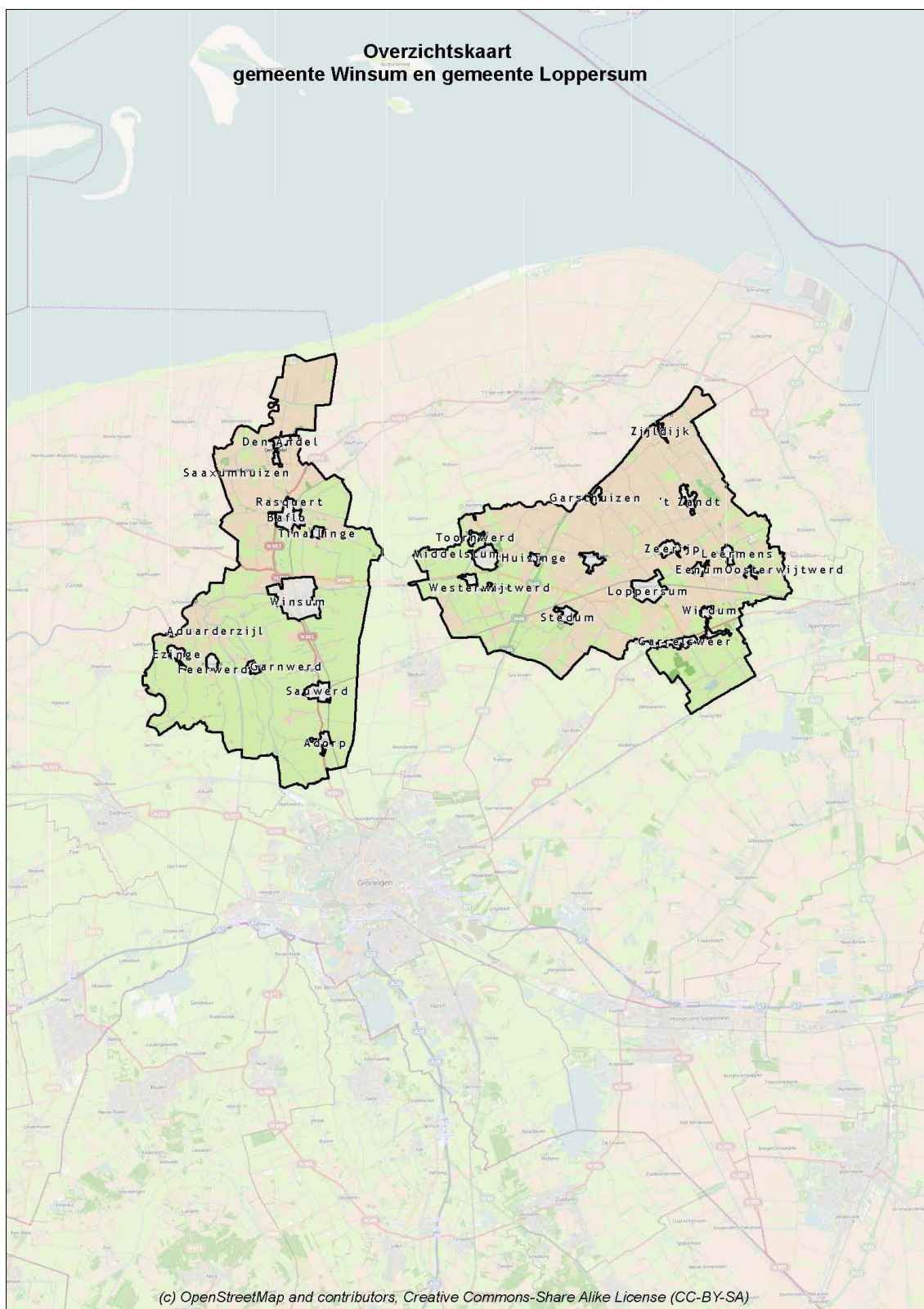
Ideeën voor een plek



# Inhoudsopgave

|          |                                                                    |           |
|----------|--------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b> | <b>Inleiding</b>                                                   | <b>7</b>  |
| 1.1      | Aanleiding van deze notitie                                        | 7         |
| 1.2      | M.e.r. voor plannen                                                | 8         |
| 1.3      | Leeswijzer van deze notitie                                        | 10        |
| <b>2</b> | <b>Achtergrond en het voornemen</b>                                | <b>11</b> |
| 2.1      | Achtergrond                                                        | 11        |
| 2.2      | Het voornemen                                                      | 11        |
| <b>3</b> | <b>Het plangebied en beleidskader bestemmingsplan Buitengebied</b> | <b>13</b> |
| 3.1      | Het plangebied                                                     | 13        |
| 3.2      | Beleid, wet- en regelgeving                                        | 17        |
| <b>4</b> | <b>Reikwijdte en detailniveau</b>                                  | <b>21</b> |
| 4.1      | Plan-m.e.r-plichtige activiteiten                                  | 21        |
| 4.2      | Beoordeling                                                        | 25        |
| 4.3      | Het voornemen en alternatieven                                     | 27        |
| <b>5</b> | <b>Passende beoordeling</b>                                        | <b>31</b> |





Plangebied MER bestemmingsplannen buitengebieden gemeenten Winsum en Loppersum





# Inleiding



## 1.1

### **Aanleiding van deze notitie**

De gemeenten Loppersum en Winsum zijn voornemens een nieuw bestemmingsplan Buitengebied vast te stellen. Zowel de gemeente Loppersum als de gemeente Winsum hebben inmiddels een voorontwerpbestemmingsplan opgesteld. De gemeente Loppersum heeft voorafgaand aan het voorontwerpbestemmingsplan een kadernota opgesteld. Deze kadernota is in september 2010 vastgesteld.

Zowel het voorontwerpbestemmingsplan voor de gemeente Loppersum, als het voorontwerpbestemmingsplan van de gemeente Winsum bevatten mogelijkheden op het gebied van natuurontwikkeling, schaalvergroting in de landbouw, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven. Hiermee kan het bestemmingsplan het kader gaan vormen voor mogelijke m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteiten. Daarmee is het noodzakelijk om een plan-m.e.r. uit te voeren voor de ontwerpbestemmingsplannen.

De gemeenten Loppersum en Winsum zijn buurgemeenten en liggen in het noordoosten van de provincie Groningen. De beleidsdoelstellingen van de gemeenten zijn in relatie tot het opstellen van een bestemmingsplan buitengebied vrijwel gelijk. De gewenste regeling in het bestemmingsplan buitengebied vertonen dan ook grote overeenkomsten. Derhalve is er voor gekozen om voor beide bestemmingsplannen één plan-m.e.r. uit te voeren.

Het planMER zal te zijner tijd ter inzage worden gelegd bij zowel het Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Loppersum als bij het Ontwerpbestemmingsplan buitengebied Winsum.

Alvorens een PlanMER op te stellen voor het bestemmingsplan Buitengebied dient kennis te worden gegeven aan het voornemen om een MER op te stellen voor een bestemmingsplan Buitengebied. Zie hiervoor de volgende paragraaf onder kopje Procedure. Deze voorliggende notitie helpt daarbij. Ten behoeve van de stappen 1 tot en met 4 (onder Procedure) wordt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. Deze notitie dient voldoende informatie te bevatten zodat de adviseurs en belanghebbenden redelijkerwijs begrijpen wat de inhoud en de opzet van het op te stellen MER gaat worden.

## 1.2

### **M.e.r. voor plannen**

Per 1 juli 2010 is de nieuwe regelgeving omtrent de m.e.r. in werking getreden. Vanaf deze datum wordt er onderscheid gemaakt tussen een beperkte en een uitgebreide m.e.r.-procedure. In dit geval zal de uitgebreide procedure van toepassing zijn. De uitgebreide procedure is namelijk van toepassing op onder andere plannen, zoals bestemmingsplannen, structuurvisies et cetera. Ook is het Besluit m.e.r. aangepast. Aanleiding is mede een uitspraak van het Hof van Justitie van de EU waaruit blijkt dat het Nederlandse systeem van drempelwaarden voor m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten niet in overeenstemming is met de Europese richtlijn.

Dit heeft vooral belangrijke gevolgen gehad voor onderdeel D van het Besluit m.e.r. Een aantal C-lijstonderdelen, met name die zien op 'ruimtelijke' ontwikkelingen zijn geheel of deels naar de D-lijst verschoven. Onderdeel D betreft een lijst met daarin opgenomen activiteiten die m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. De gehanteerde drempelwaarden in de D-lijst zijn voor sommige activiteiten veranderd en vormen geen uitsluitingsdrempel meer. De drempelwaarden zijn als het ware indicatief geworden. De term indicatief wordt gehanteerd om aan te geven dat de drempel geen vaste onderdrempel meer is.

Als gevolg van deze wijzigingen zullen meer integrale afwegingen (beoordelingen) moeten plaatsvinden. Aard, omvang en ligging zijn begrippen die bij deze afweging centraal staan. Het herziene Besluit m.e.r. is 1 april 2011 in werking getreden.

#### **Begrippen**

In deze notitie worden de volgende begrippen gehanteerd:

- m.e.r.: milieueffectrapportage, de procedure;
- m.e.r. voor plannen (plan-m.e.r.): de m.e.r.-procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteiten. Hiervoor geldt altijd de uitgebreide procedure;
- m.e.r. voor besluiten (Besluit m.e.r.\*): procedure voor besluiten die bij de wet m.e.r.-plichtig zijn, afhankelijk van het project en de ligging is een beperkte of uitgebreide procedure aan de orde;
- MER: milieueffectrapport (het rapport).

\* Een Besluit m.e.r. wordt meestal project-m.e.r. genoemd om een duidelijk verschil tussen een plan en een project aan te geven. Om onderscheidenlijk te zijn, spreken wij bij het MER (rapport) ook nog steeds van PlanMER en ProjectMER (ofwel BesluitMER).

Een m.e.r. is verplicht voor:

- Plannen op het terrein van landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme, ruimtelijke ordening en grondgebruik, waarin activiteiten

worden aangewezen of overwogen, die zijn opgenomen in de bijlage van het Besluit m.e.r.

- Plannen waarvoor een passende beoordeling is vereist op grond van de Natuurbeschermingswet.

Daarbij dient het in beide gevallen wel te gaan om een wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plan. Het bestemmingsplan Buitengebied is een wettelijk voorgeschreven plan.

#### Doel m.e.r

De m.e.r. is bedoeld om bij de voorbereiding van het bestemmingsplan de verwachte milieueffecten die van belang zijn voor de besluitvorming, in beeld te brengen.

De plan-m.e.r. is gekoppeld aan het bestemmingsplan dat kaderstellend is voor eventuele concrete projecten of activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen. Dit kan betekenen dat in eerste instantie voor het bestemmingsplan Buitengebied een planMER dient te worden opgesteld en dat in een later stadium uit dat bestemmingsplan voortvloeiende activiteiten/projecten alsnog project-m.e.r.-(beoordeling)plichtig zijn waaraan besluiten zijn gekoppeld, zoals vergunningen.

Belangrijk bij het opstellen van het planMER voor een bestemmingsplan is een goede beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit (het opstellen van de bestemmingsplannen) wordt beoogd. Daarbij dienen ook alternatieven voor de voorgenomen activiteit die redelijkerwijs in beschouwing kunnen worden genomen, te worden beschreven en de motivering van de keuze voor de in de beschouwing genomen alternatieven. Verderop in deze notitie is daaraan de nodige aandacht besteed.

#### Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer

De gemeenteraden van de gemeente Loppersum en gemeente Winsum vormen zowel de initiatiefnemer als het bevoegd gezag.

#### Procedure

Op de plan-m.e.r. voor bestemmingsplannen is na 1 juli 2010 de uitgebreide procedure van toepassing. Dit houdt het volgende in:

1. openbare kennisgeving van het voornemen door het bevoegd gezag;
2. consultatie wettelijke adviseurs en betrokken bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau;
3. verplichting zienswijzen te laten indienen op het voornemen;
4. Advies inwinnen bij de Commissie-m.e.r. ;
5. opstellen planMER;
6. openbaar maken planMER gelijktijdig met het ontwerpbestemmingsplan en toezenden aan wettelijke adviseurs en de Commissie-m.e.r.;
7. mogelijkheid indienen zienswijzen;
8. inwinnen toetsingsadvies Commissie-m.e.r.;
9. vaststellen plan en verantwoordingsplicht hoe daarbij het MER is betrokken;

## 10. evaluatie.

De voorliggende notitie zal een rol vervullen in stap 1, 2, 3 en 4. De notitie bevat informatie over de beoogde reikwijdte en het beoogde detailniveau van het planMER. Een ieder kan op deze wijze een zienswijze indienen op het voornemen. Tevens wordt de notitie voorgelegd aan de wettelijke adviseurs en de te raadplegen bestuursorganen.

### Inspraak en advisering Commissie-m.e.r.

Nadat het planMER is opgesteld, wordt het na goedkeuring door het bevoegd gezag samen met het ontwerpbestemmingsplan gepubliceerd en zes weken ter inzage gelegd. Eenieder kan in deze periode een reactie geven op het planMER en het ontwerpbestemmingsplan. De reacties worden door het bevoegd gezag in de verdere bestemmingsplanprocedure meegenomen.

De in het kader van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau benaderde betrokken bestuurlijke partijen en adviseurs worden apart aangeschreven voor een reactie op het planMER.

De Commissie-m.e.r. is een onafhankelijk adviserende organisatie en heeft formeel in de uitgebreide procedures (plan-m.e.r.) een toetsende en adviserende rol als het gaat om plannen.

Het is niet verplicht de Commissie-m.e.r. te laten adviseren over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Gezien de complexiteit van het opstellen van een MER voor een bestemmingsplan Buitengebied, wordt de Commissie-m.e.r. geconsulteerd over het voornemen. De voorliggende notitie over de reikwijdte en het detailniveau van het MER wordt dan ook voor advies naar de Commissie-m.e.r. verzonden.

Het is wettelijk voorgeschreven omtrent het ontwerp-planMER advies in te winnen bij de Commissie-m.e.r. De Commissie-m.e.r. zal in dit geval in ieder geval in stap 4 worden aangeschreven met het verzoek het MER voor het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied te toetsen.

## 1.3

### **Leeswijzer van deze notitie**

Hoofdstuk 2 behandelt het voornemen. Hierbij wordt ingegaan op de achtergronden en de beschrijving van het voornemen. Hoofdstuk 3 behandelt het relevante beleidskader en wet- en regelgeving. Hoofdstuk 4 bevat voorstellen over de beoogde reikwijdte en het beoogde detailniveau. Hoofdstuk 5 gaat in op de noodzaak van het eventueel uitvoeren van passende beoordeling.

# Achtergrond en het voornemen



## 2.1

### Achtergrond

Voor het vast stellen van een nieuw bestemmingsplan Buitengebied bestaan de volgende belangrijke redenen.

1. Het landelijk gebied is de laatste jaren onderhevig aan allerlei ontwikkelingen. Nieuwe functies doen hun intrede in het landelijk gebied. Er bestaat bij de gemeente Loppersum en bij de gemeente Winsum dan ook nadrukkelijk behoefte aan een bestemmingsplan Buitengebied dat inspeelt op en sturing kan geven aan deze nieuwe ontwikkelingen.
2. De Wet ruimtelijke ordening bevat de verplichting om eens in de tien jaar het bestemmingsplan Buitengebied te herzien. Sinds 1 juli 2008 is de nieuwe Wro in werking getreden en wordt aan deze termijn van tien jaar meer gewicht toegekend. Bestemmingsplannen die voor 1 juli 2008 al meer dan vijf jaar onherroepelijk zijn, dienen binnen vijf jaar te worden herzien. Voor de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum betekent dit dat voor 1 juli 2013 een nieuw bestemmingsplan moet worden vastgesteld.
3. Tot slot is tussen 1990 en nu een groot aantal beleidsnota's en wetten van kracht geworden die relevant zijn voor het landelijke gebied.

Naast de brede beleidsmatige invalshoek dient het bestemmingsplan ook rekening te houden met de wensen en verlangens van de gebruikers en de bewoners van het buitengebied. Het bestemmingsplan regelt de ontwikkelingsmogelijkheden van de verschillende functies in het gebied en tracht deze zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Daarbij vervult het bestemmingsplan een belangrijke rol als het gaat om het veiligstellen van waardevolle gebiedskenmerken.

Op basis van het beleidskader van het Rijk en de provincie Groningen, het vigerende gemeentelijke beleid, de kenmerken en kwaliteiten van het gebied en de waarneembare trends en ontwikkelingen in de verschillende sectoren, zal het bestemmingsplan worden opgesteld.

## 2.2

### Het voornemen

Zoals in de inleiding is aangegeven, dient een goede beschrijving van het voornemen te worden gegeven. Het voornemen is het opstellen van een nieuw

bestemmingsplan Buitengebied voor de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum die voldoen aan de hiervoor genoemde hoofddoelstelling met de volgende subdoelen:

- integreren van het bestaande planologische regiem tot één bestemmingsplan Buitengebied per gemeente;
- inspelen op recente ontwikkelingen in het landelijk gebied;
- het vertalen van recente wet- en regelgeving;
- het voldoen aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen herzieningsplicht.

Het bestemmingsplan is een bestuursrechtelijk Algemeen Bindend voorschrift, maar dwingt geen ontwikkelingen af. Het is een instrument dat binnen vastgestelde en afgewogen kaders ruimte biedt voor de vooraf bepaalde gewenste ontwikkelingen. Enerzijds dienen bestemmingen die kwetsbaar zijn voor invloeden vanuit de omgeving of waarvan het behoud om een specifieke regeling vraagt, de zogenaamde waarden, zo nauwkeurig mogelijk in de verbeelding te worden begrensd en zo concreet mogelijk in de regels te worden geregeld. Anderzijds zullen bestemmingen waarvoor een zo groot mogelijke mate van dynamiek c.q. flexibiliteit is gewenst, niet meer worden vastgelegd dan strikt noodzakelijk is. Voor een groot aantal activiteiten zijn de regels van het bestemmingsplan flexibel en ontwikkelingsgericht, maar er worden, indien nodig, om mogelijke negatieve effecten te voorkomen, nadere eisen en voorwaarden in opgenomen.

Omdat een m.e.r. is bedoeld om mogelijke negatieve milieueffecten inzichtelijk te maken, richt het MER zich met name op de wijze waarop activiteiten met mogelijk negatieve milieueffecten worden vastgelegd in het bestemmingsplan. Het gaat er dus om dat in het MER de mogelijke gevolgen van de op te nemen juridische regeling in beeld wordt gebracht. De alternatieven dienen dan ook te zijn gebaseerd op de mogelijk verschillende regelingen die kunnen worden opgenomen in het bestemmingsplan. In een aantal gevallen kan dan ook blijken dat er geen sprake is van een reëel alternatief, omdat het bestemmingsplan slechts overkoepelend beleid doorvertaalt in de regeling van het bestemmingsplan.

In hoofdstuk 4 is het voornemen geconcretiseerd naar de verschillende activiteiten en is nader ingegaan op de mogelijke alternatieven.

# Het plangebied en beleidskader bestemmingsplan Buitengebied



## 3.1

### Het plangebied

#### Plangebied

De gemeenten Loppersum en Winsum liggen in het noordoosten van de Provincie Groningen. De huidige gemeente Winsum en de huidige gemeente Loppersum ontstonden bij de gemeentelijke herindeling in de provincie Groningen in 1990. De huidige gemeente Winsum is ontstaan door het toevoegen van de voormalige gemeenten Adorp, Baflo en Ezinge bij de oude gemeente Winsum. De gemeente Loppersum is in haar huidige vorm ontstaan uit de voormalige gemeenten Loppersum, Middelstum, Stedum en 't Zandt.

De gemeente Winsum telde op 1 januari 2012 ongeveer 14.000 inwoners en beslaat een oppervlakte van 102,53 km<sup>2</sup>. De gemeente Loppersum telde ongeveer 11.000 inwoners en beslaat een oppervlakte van 111,93 km<sup>2</sup>.

De gemeente Winsum, telt twaalf officiële dorpskernen: Winsum, Adorp, Baflo, Den Andel, Ezinge, Feerwerd, Garnwerd, Rasquert, Saaxumhuizen, Sauwerd, Tinallinge en Wetsinge. Daarnaast kent de gemeente talloze buurtschappen, gehuchten, wierden en woonbuurten die onder één of meerdere van de twaalf dorpsgebieden vallen.

De gemeente Loppersum telt 17 dorpen: Eenum, Garrelswear, Garsthuizen, Huizinge, Leermens, Loppersum, Middelstum, Oosterwijtwerd, Startenhuizen, Stedum, Toornwerd, Westeremden, Westerwijtwerd, Wirdum, 't Zandt, Zeerijp en Zijldijk.

Op de overzichtskaart opgenomen voorin deze notitie is het plangebied te zien. De kernen behoren niet tot het plangebied.

De belangrijkste wegen die de gemeenten ontsluiten is de N361, N360, N 363 en N46 (Loppersum). Door de gemeente Winsum loopt een spoorlijn (Groningen - Eemshaven) en door de gemeente Loppersum loopt een spoorlijn (Groningen - Delfzijl).

## Functies

Binnen het plangebied (grondgebied beide gemeenten) komt een verscheidenheid aan functies voor. Grote delen van het plangebied zijn in gebruik door de landbouw. Gesteld kan worden dat de melkveehouderij de belangrijkste landbouwtak vormt, gevolgd door de akkerbouw. In de bijlagen is een notitie opgenomen waarin nader is ingegaan op de ontwikkeling van het aantal bedrijven en aantallen dieren in de gemeenten.

In het algemeen is de verwachting dat het aantal bedrijven gestaag zal afnemen, maar dat het areaal cultuurgrond ten behoeve van de melkveehouderij en akkerbouw gelijk zal blijven evenals het aantal dieren.

Volgens de CBS gegevens waren er in 2011 circa 162 agrarische bedrijven in de gemeente Winsum aanwezig en ongeveer 176<sup>1</sup> in de gemeente Loppersum. Hiervan liggen vier intensieve veehouderijen in het plangebied behorende bij de gemeente Winsum en dertien<sup>2</sup> in het plangebied in de gemeente Loppersum.

Op de afbeeldingen Agrarische bedrijven Loppersum, Agrarische bedrijven Winsum, opgenomen in de bijlagen is inzichtelijk gemaakt waar de agrarische bedrijven liggen in het plangebied en welke daarvan intensief zijn.

De groene vlakken welke niet voorzien zijn van een gekleurd rondje betreffen akkerbouw bedrijven. In tabel 1 opgenomen in de bijlagen is het aantal en type bedrijven per gemeente inzichtelijk gemaakt.

In beide gemeenten komen natuurgebieden voor. Er komen gebieden voor die ingericht zijn als natuurgebied op grond van de EHS. Zie afbeelding 1 en 2.

De Waddenzee is het dichtstbij gelegen Natura 2000 gebied. De gemeente Winsum grenst vrijwel direct aan de Waddenzee. De Klutenplas, een klein deelgebied dat binnendijs is gelegen in de gemeente Winsum maakt onderdeel uit van het Natura 2000gebied Waddenzee. Op de kaart EHS en overige natuur gemeente Winsum is het gebied in het noorden dat aangegeven is als overige natuur de Klutenplas (omcirkeld).

De gemeente Loppersum ligt op 8,8 km vanaf de Waddenzee en kent een heel gering deelgebied natuur dat aangewezen is als EHS.

---

<sup>1</sup> Tabel 4 in de bijlagen geeft aan dat er in de gemeente Loppersum 206 bouwvlakken aanwezig zijn. Dit impliceert dat er meer bedrijven aanwezig zijn. Er zijn een aantal bedrijven met meerdere bouwvlakken maar er zijn tevens ook bedrijven aan elkaar. Voor de effectbepalingen in het MER gaan we uit van de aantallen opgenomen in het bestemmingsplan.

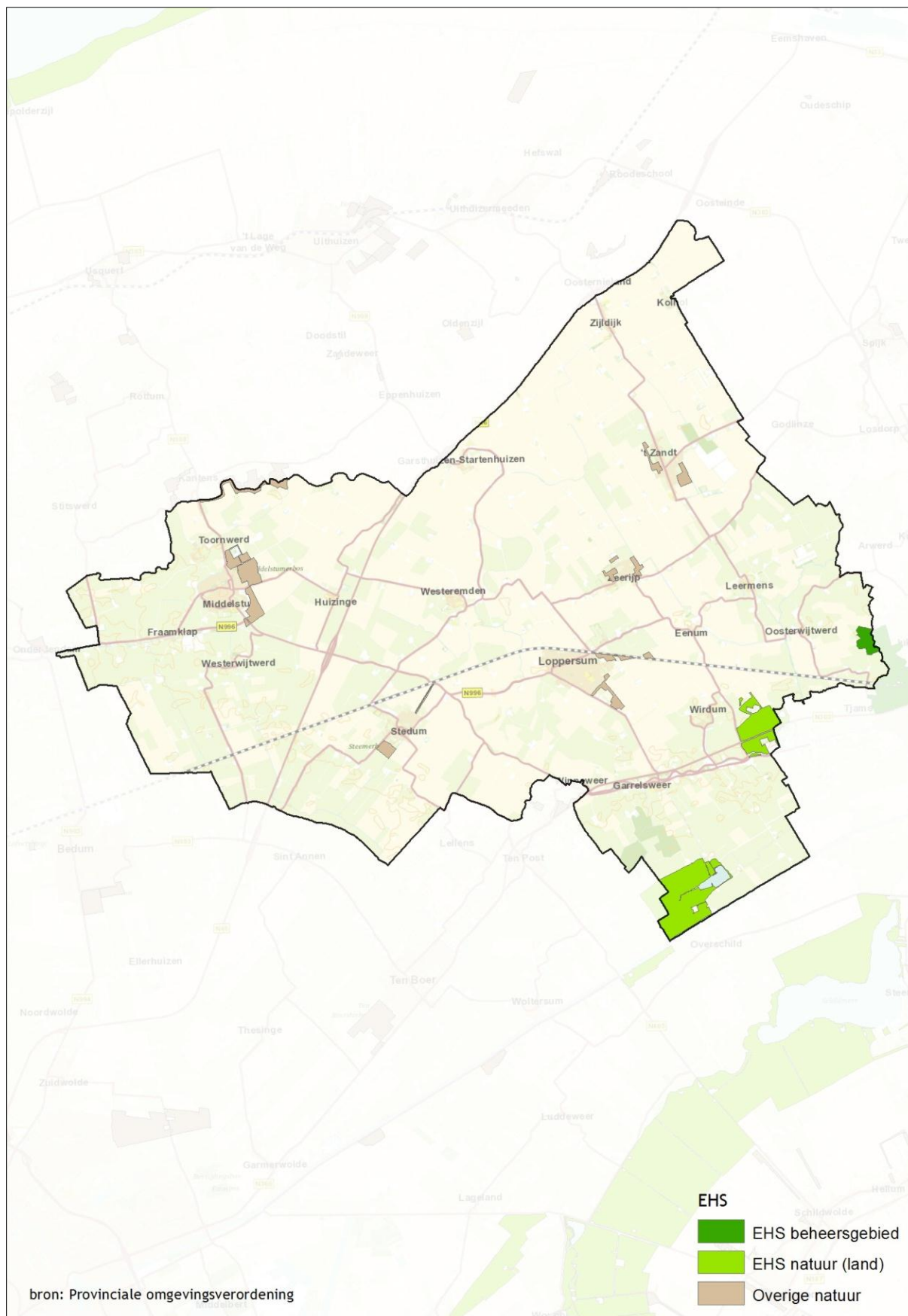
<sup>2</sup> Delleweg 15 (biologische vleeskuikens) en Stitswerderweg 21 (vleesstieren) vallen niet onder de definitie van intensief zoals opgenomen in het bestemmingsplan maar worden in het MER wel als zodanig meegenomen.



Afbeelding 1. Ecologische Hoofdstructuur en overige natuur Winsum



Afbeelding 2. Ecologische Hoofdstructuur en overige natuur Loppersum



Ook de woonfunctie is vertegenwoordigd in het gehele plangebied. Door het vrijkomen van agrarische bedrijfsbebouwing zal de woonfunctie in het buitengebied van Winsum en Loppersum toenemen. Wonen in het buitengebied biedt daarnaast bij uitstek de mogelijkheid tot het hobbymatig uitoefenen van agrarische activiteiten. In toenemende mate wordt daarbij gebruikgemaakt van het beleid op het gebied van vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing. Ten aanzien van niet agrarische bedrijvigheid is de verwachting dat de komende jaren meer agrarische bedrijfslocaties beschikbaar komen voor alternatieve functies als aan huis verbonden beroepen en nijverheidsbedrijven of ambachtelijke of dienstverlenende bedrijven.

### **3.2**

#### **Beleid, wet- en regelgeving**

Het voert te ver in het kader van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau het bestemmingsplanbeleid uitvoerig te beschrijven.

Wel kunnen in algemene zin enige opmerkingen worden gemaakt bij het in het bestemmingsplan Buitengebied op te nemen beleid. In het algemeen kan worden gesteld dat de gemeente op hoofdlijnen aansluiting zoekt bij de provinciale beleidskaders. Dit neemt echter niet weg dat de gemeente op een aantal terreinen een specifiek en op het buitengebied toegesneden beleid kan en wenst te voeren.

Het nieuwe ruimtelijke beleid van de gemeente Winsum en de gemeente Loppersum bevat ruimte voor (nieuwe) (economische) ontwikkelingen in het buitengebied. De uitbreidingsmogelijkheden kunnen per deelgebied verschillen, worden in de meeste gevallen aan voorwaarden gekoppeld en zijn niet in alle gevallen zonder meer bij recht mogelijk. Het ruimtelijke beleid omvat dan ook kaders en randvoorwaarden die ervoor zorgen dat de bestaande waarden van bijvoorbeeld cultuurhistorie, landschap en natuur worden behouden en zo mogelijk worden versterkt.

Dit neemt niet weg dat het bestemmingsplan de bestaande situatie als uitgangspunt neemt. In die zin zal het bestemmingsplan conserverend van aard zijn, maar zal voor veel gevallen voor de bestaande functies en ontwikkelingsregeling bevatten. Hierbij valt te denken aan uitbreiding van agrarische bedrijven, natuurgebieden en overige bedrijvigheid en recreatie. Bij alle mogelijke ontwikkelingen dienen in de ogen van de gemeente de bestaande waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie minimaal gehandhaafd te blijven. Om die reden zal het bestemmingsplan afwijkingsmogelijkheden of wijzigingsbevoegdheden gaan bevatten. Op deze wijze worden de genoemde waarden in de afweging rond nieuwe ontwikkelingen betrokken. Voorts zal het bestemmingsplan afstemmingsregels op de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet gaan bevatten.

Anders gezegd, bepaalde landschappelijke en cultuurhistorische waarden kunnen in de praktijk een belemmering opwerpen en daarmee een ontwikkeling op

een bepaalde locatie beperken of inkaderen. Dit geldt tevens voor sectorale wetgeving op het gebied van natuur en milieu.

### **Provinciaal beleid**

Ten aanzien van intensieve veehouderij heeft de provincie stringente regels opgesteld. Zo is oprichting van nieuwe intensieve veehouderijen en intensieve neventakken niet toegestaan.

Bestaande intensieve veehouderijen mogen wel uitbreiden. Hervestiging is in dit kader ook mogelijk indien een bedrijf ter plaatse niet meer mag of kan uitbreiden.

Ten aanzien van de uitbreidingsmogelijkheden bij bestaande intensieve veehouderijen maakt de provincie onderscheid in witte, gele en groene gebieden. Per gebied gelden regels met betrekking tot het maximaal toegestane stalvloeroppervlak. In de gemeente Winsum en de gemeente Loppersum zijn al deze gebieden aanwezig. Het merendeel van de intensieve veehouderijen binnen de gemeenten liggen in de witte gebieden, waarbinnen geen uitbreidingsmogelijkheden aan het staloppervlak worden gegeven. Binnen de gele en groene gebieden geldt dat het maximale staloppervlak ten behoeve van de intensieve veehouderijtak is vastgelegd op respectievelijk 5.000 m<sup>2</sup> en 7.500 m<sup>2</sup>.

In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve bedrijven.

### **Crisis- en herstelwet**

Per 31 maart 2010 is de Crisis- en herstelwet in werking getreden. Hierdoor is in de Natuurbeschermingswet voor projecten (en dus niet voor plannen) een apart beoordelingskader voor stikstofdepositie opgenomen.

De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande niet gewijzigde activiteiten worden niet getoetst bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dit geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten, mits per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie.

Daarnaast wordt op dit moment een programmatische aanpak stikstofdepositie (PAS) afgerond. De PAS houdt in dat de overheid generieke maatregelen neemt om de stikstofdepositie te verlagen om zo de instandhoudingdoelstellingen van Natura 2000-gebieden op termijn te behalen.

Voor de m.e.r.-praktijk betekent het beoordelingskader geen grote verandering. Aanzienlijke effecten op natuur moeten nog steeds in het MER worden beschreven, dus ook de mogelijke effecten van stikstof.

## **Programmatische aanpak stikstof (PAS)**

De PAS moet als geheel leiden tot voldoende vermindering van de stikstofdepositie. Binnen een context waarin voldoende daling van de depositie is geborgd, kan ruimte worden geboden aan bedrijfsontwikkeling.

Omdat de te hoge stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden een probleem is van meerdere overheidslagen en verschillende sectoren moet gezamenlijk worden gewerkt aan een vermindering van de stikstofdepositie. In het kader van de PAS die wordt ontwikkeld, worden afspraken gemaakt over de bijdrage van partijen aan de vermindering van stikstofdepositie en ontwikkelruimte die binnen deze aanpak kan worden gevonden.

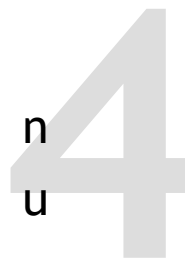
Een van de uitgangspunten van de PAS is dat de habitatrichtlijn geen tijdsli-miet stelt voor het verwezenlijken van instandhoudingsdoelstellingen. Temporeren kan, als zichtbaar wordt gemaakt dat aan realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt gewerkt en hoe dat wordt gedaan. Uitgangspunt is dat geen verslechtering mag plaatsvinden ten opzichte van de situatie ten tijde van het ingaan van het beschermingsregime (2004). Hiermee wordt ruimte gecreëerd voor herstel en ontwikkeling. Gebleken is dat het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen in door stikstof overbelaste Natura 2000-gebieden niet altijd het snelst wordt bereikt met een brongerichte aanpak van de stikstofdepositie. Andere factoren spelen vaak een belangrijker (belemmerende) rol, of er is sprake van een volgtijdelijkheid waarin belemmerende factoren moeten worden opgelost (bijvoorbeeld eerst herstel hydrologie, daarna aanpak stikstofdepositie).

## **Overige relevant beleid en relevante wet- en regelgeving**

Voor het opstellen van het MER is wetgeving gerelateerd aan de onderzoeksaspecten relevant. Hierbij wordt gedacht aan beleid en regelgeving ten aanzien van het aspect water, natuur, archeologie, cultuurhistorie, veehouderij (geur en ammoniak) besluit huisvesting, luchtkwaliteit et cetera.



# Reikwijdte en detailniveau



## 4.1

### **Plan-m.e.r-plichtige activiteiten**

De gemeenten stellen een bestemmingsplan Buitengebied op waarbinnen, naast overige voorkomende functies in het plangebied zoals bedrijvigheid, wonen, recreatie, mogelijkheden worden geboden voor land- en tuinbouw, recreatie en natuur. Dit kan betekenen dat de bestemmingsplannen mogelijk kaderstellend zijn voor de volgende activiteiten die mogelijk m.e.r.- (beoordeling)plichtig zijn.

#### **1. Veehouderij**

Mer (beoordelings)plichtige activiteit

De gemeenten nemen in het voorontwerpbestemmingsplan de mogelijkheid op dat agrarische bedrijven bij recht een bouwvlak van 1 ha danwel 1,5 ha krijgen toegewezen, afhankelijk van de ligging van het bedrijf. Bedrijven die in de deelgebieden liggen welke bestemd zijn voor het behoud van een bepaalde waarde (Waarde- landschap, waarde natuur- of waarde Wierde, of waarde - geomorfologisch) krijgen bij recht de mogelijkheid om 1 ha te benutten voor bebouwing. Bedrijven die buiten de aangewezen waardevolle gebieden liggen krijgen de mogelijkheid tot het realiseren van bebouwing tot 1,5 ha. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen veehouderij en akkerbouw.

Daarbij is het voor alle bedrijven mogelijk om middels afwijking het bouwvlak te vergroten naar 2 ha. In een aantal gevallen kan dit een uitbreiding van 1 ha betekenen mits aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Hierbij kan ook sprake zijn van het omvormen van een akkerbouwbedrijf naar een veehouderij, maar ook van het uitbreiden van een veehouderijbedrijf met 0,5 of 1 ha (e.e.a. is afhankelijk van de feitelijke bebouwde situatie van de bedrijven op dit moment).

In de gemeente Winsum zijn op dit moment 29 agrarische bedrijven die niet als veehouderij worden aangemerkt. In de gemeente Loppersum zijn dit er 101.

In de gemeente Winsum komen vier volwaardige intensieve veehouderijen (niet-grondgebonden bedrijven) voor. Drie hiervan liggen in het witte gebied, conform bijlagekaart 14 van de provinciale verordening. Eén bedrijf ligt in het gele gebied en kan middels een omgevingsvergunning afwijken van het bestemmingsplan en uitbreiden tot 5000m<sup>2</sup>.

De overige 129 agrarische bedrijven zijn grondgebonden (melk)veehouderijen.

In het plangebied in de gemeente Loppersum komen 13 intensieve veehouderijen voor. Hiervan ligt er één in het gele gebied, één in het groene gebied en de overige liggen in het witte gebied. Het bedrijf in het gele gebied ligt aan de Stitswerderweg 25 te Middelstum. Dit bedrijf is nu echter al groter dan 5000 m<sup>2</sup> en heeft daarmee dus geen uitbreidingsruimte meer behalve in het kader van aangescherpte milieunormen en dierenwelzijn.

Het bedrijf aan de Kolholsterweg 5A te Zijldijk ligt in het groene gebied, in het noordoosten van de gemeente heeft op dit moment ruim 3000 m<sup>2</sup> aan bebouwing en kan nog uitbreiden tot 7500 m<sup>2</sup> op basis van het provinciaal beleid.

De overige 93 agrarische bedrijven zijn grondgebonden (melk)veehouderijen.

In de bijlagen zijn twee kaarten Agrarische bedrijven Loppersum, agrarische bedrijven Winsum opgenomen waarop de ligging en type bedrijven zijn weergegeven. In tabel 4 in de bijlagen is het aantal en type bedrijven per gemeente inzichtelijk gemaakt.

Gezien de uitbreidingsmogelijkheden die worden geboden is het mogelijk om de drempelwaarden opgenomen in het Besluit m.e.r. te overschrijden.

Beide bestemmingsplannen bieden de mogelijkheid om een veehouderij te realiseren op een bouwvlak van 2 ha (na aanvraag omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan). Hierbij kan ook sprake zijn van het omvormen van een akkerbouwbedrijf naar een veehouderij, maar ook van het uitbreiden van een veehouderijbedrijf met 0,5 of 1 ha (e.e.a. is ook afhankelijk van de feitelijke bebouwde situatie van de bedrijven op dit moment).

Productiegerichte paardenhouderijen zijn toegestaan en zijn ondergebracht in de bestemming Agrarisch.

In het Besluit m.e.r. 1994 is ten aanzien van veehouderij het volgende opgenomen.

Tabel 1. Drempelwaarden Besluit m.e.r. veehouderij

| Activiteit                                                                                                           | Voorwaarden lijst C | Voorwaarden lijst D |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|
| De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens |                     |                     |
| Plaatsen voor mesthoenders                                                                                           | > 85.000            | > 40.000            |
| Plaatsen voor hennen                                                                                                 | > 60.000            | > 40.000            |
| Plaatsen voor mestvarkens                                                                                            | > 3.000             | > 2.000             |
| Plaatsen voor zeugen                                                                                                 | > 900               | > 750               |
| Plaatsen voor gespeende biggen                                                                                       |                     | > 2.700             |
| Plaatsen voor pelsdieren                                                                                             |                     | > 5.000             |
| Plaatsen voor voedsters (konijnen)                                                                                   |                     | > 1.000             |
| Plaatsen voor vlees en opfokkonijnen                                                                                 |                     | > 6.000             |
| Plaatsen voor melk- kalf- zoogkoeien                                                                                 |                     | > 200               |
| Plaatsen voor vrouwelijk jongvee < 2 jaar                                                                            |                     | > 340               |
| Plaatsen voor melk, kalf en zoogkoeien >2jr                                                                          |                     | > 340               |
| Plaatsen voor vleesrunderen                                                                                          |                     | > 1.200             |



| Activiteit                                                     | Voorwaarden lijst C | Voorwaarden lijst D |
|----------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|
| Plaatsen voor schapen of geiten                                |                     | > 2.000             |
| Plaatsen voor paarden of pony's (exclusief opfokdieren <3 jaar |                     | > 100               |
| Plaatsen voor struisvogels                                     |                     | > 1.000             |

De uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij tot 5000m<sup>2</sup> en 7500 m<sup>2</sup> betekent in die enkele gevallen dat bijvoorbeeld het aantal varkens op deze bedrijven kan groeien tot ca 4000 respectievelijk 6000 (uitgaande van 1,2 m<sup>2</sup> per varken). Hiermee wordt de drempelwaarde overschreden.

De mogelijkheden voor bijvoorbeeld het houden van melkvee bij bouwvlakken van gemiddeld 1,5 ha liggen ten aanzien van het aantal koeien op ca 214. Bij 2 ha ligt het aantal koeien op ca 285. Als oppervlakte norm wordt dan 70m<sup>2</sup> per dier gehanteerd, dit is inclusief overige bebouwing dat binnen het bouwvlak is gelegen. Gemiddeld staloppervlak wat voor paarden wordt gehanteerd is ongeveer 16 m<sup>2</sup>. Hiermee kan op een bouwvlak van 1,5 ha de norm van 100 paarden of pony's overschreden worden.

Op grond van de gewenste uitbreidingsmogelijkheden zal het bestemmingsplan plan-m.e.r.-plichtig zijn.

## 2. Landinrichting/ glastuinbouw

### Glastuinbouw

Wat betreft de oppervlakte van ondersteunend glas (gebouwen) bij agrarische bedrijven hanteert de gemeente een maximum van 600m<sup>2</sup> per bedrijf in de gemeente Loppersum en 1.000 m<sup>2</sup> per bedrijf in de gemeente Winsum. Hierbij zijn de gemeenten van mening dat geen onevenredige aantasting van het landschap mag optreden.

De vergroting van het oppervlak aan kassen per bedrijf tot ten hoogste 1.000 m<sup>2</sup> is in de gemeente Loppersum mogelijk voorzover de gronden niet zijn aangewezen als waardevol (bv Geomorfologisch gezien, invloedsgebieden bij Wierden, landschappelijk, waaronder openheid en of natuurlijk waardevolle gebieden)

Omtrent landinrichting is het volgende in het Besluit m.e.r. opgenomen.

Tabel 2. Drempelwaarden Besluit m.e.r. landinrichting

| Activiteit                                                                    | Voorwaarden lijst C | Voorwaarden lijst D                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Een landinrichtingsproject, dan wel een wijziging of een uitbreiding daarvan. |                     | In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: <ul style="list-style-type: none"> <li>- functiewijziging van water, natuur, recreatie of landbouw met een oppervlakte van meer dan 125 ha;</li> <li>- vestiging van een glastuinbouwgebied van 50 ha of meer.</li> </ul> |

De bestemmingsplannen dienen beoordeeld te worden op grond van glastuinbouw.

### **3. Mest-vergisting**

Het opwekken van elektriciteit door middel van agrarische biomassavergisting (co-vergisting) is toegestaan op agrarische bouwpercelen. Hierbij geldt dat alleen die inrichtingen zijn toegestaan binnen het plangebied die een wezenlijke binding hebben met het agrarische bedrijf. Dit houdt in dat meer dan 50% van de te vergisten meststoffen of co-substraten van het eigen agrarische bedrijf afkomstig moet zijn, danwel dient het product, waaronder restproduct, voor minimaal 50% te worden gebruikt op het eigen agrarisch bedrijf.

De oprichting van een mest-vergistingsinstallatie of een composteringsinstallatie was tot 1 april 2011 m.e.r. beoordelingsplichtig bij een capaciteit van 100 ton per dag of meer (dierlijke of organische meststoffen, groenafval en gft, niet zijnde gevaarlijke afvalstoffen, categorie 18.2 van de zogenaamde D-lijst van het voormalige Besluit-m.e.r.). Echter, vanaf 1 april 2011 geldt het nieuwe Besluit m.e.r., dat deels nieuwe drempels legt voor m.e.r.-plicht en m.e.r.-beoordelingsplicht. Hierin is de specifieke aanduiding ‘bewerken, verwerken of vernietigen van dierlijke of overige organische meststoffen, groenafval en gft’ niet meer opgenomen. Echter, er zijn twee redenen die toch zouden kunnen impliceren dat voor mest-vergisting de m.e.r. aan de orde is:

1. Er is een categorie opgenomen met de aanduiding ‘chemische behandeling van niet gevaarlijke afvalstoffen’, nieuwe categorieën C18.4 (directe m.e.r. plicht) en D18.7 (m.e.r.beoordelingsplicht). Mogelijk valt vergisting onder deze definitie. Het MER voor het bestemmingsplan Buitengebied zal hierop nader ingaan.

Tevens is er een categorie opgenomen met de aanduiding ‘oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor de verwijdering van afval, niet vallen de onder D18.1 en D 18.3’ (D18.2) Dit betreft gevallen waar de activiteit betrekking heeft op een installatie met een capaciteit van minder dan 50 ton per dag. Mogelijk kan een vergistingsinstallatie ook onder deze definitie vallen.

2. Om aan het arrest van het Hof van 15 oktober 2009 tegemoet te komen, worden de drempels voor de m.e.r.-beoordeling gewijzigd van absolute, in indicatieve waarden. Dit blijkt uit het aangepaste artikel 2, vijfde lid, onder b van het nieuwe Besluit m.e.r. Onder dit artikelonderdeel vallen alle activiteiten die beneden de voor de m.e.r. beoordeling gedefinieerde drempel vallen. Ook voor deze gevallen zal het bevoegd gezag op grond van artikel 7.2, eerste lid, onder b van de Wet milieubeheer zich ervan moeten vergewissen of de activiteit daadwerkelijk geen aanzienlijke milieugevolgen kan hebben. Hierbij moet in het bijzonder worden nagegaan of sprake is van de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de richtlijn. De criteria van bijlage III van de richtlijn bevatten onder andere de kenmerken en de plaats van het project en cumulatie.

## 4.2

### Beoordeling

In tabel 3 staat aangegeven op welke aspecten de realisatie van de verschillende activiteiten voorzover nu bekend, effect kunnen hebben (positief of negatief) en dus worden beoordeeld. In het planMER zullen sommige aspecten worden uitgesplitst in deelaspecten (bijvoorbeeld het aspect water kan worden beoordeeld op: kwaliteit oppervlaktewater, uitspoeling nutriënten, grondwater). Kortom, de tabel geeft voorzover nu in te schatten (een aanzet tot) het beoordelingskader waarop de effectbepaling zal worden gebaseerd.

#### (intensieve) veehouderij

De ontwikkelings-/uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij en melkveehouderij op de aspecten ammoniak en geur en fijnstof worden volwaardig meegenomen.

In het kader van de Wet milieubeheer dient in het MER de effecten van stikstofdepositie op natuur te worden beschreven. Dit betekent dat de volgende zaken ten minste moeten worden behandeld:

- of er voor verzuring- en vermisting gevoelige natuur in de omgeving ligt; dit komt al aan de orde bij de beschrijving van de huidige situatie van de natuur;
- de bestaande toestand van de natuur; dit komt al aan de orde bij de beschrijving van de huidige situatie van de natuur;
- de bestaande stikstofdepositie (de achtergronddepositie);
- de kritische depositiewaarde(n) van de Natura 2000 gebieden binnen, maar ook buiten de gemeente (externe werking) ; dit komt ook al aan de orde bij de beschrijving van de huidige situatie van de natuur;
- de (cumulatieve) toename van stikstofdepositie op natuur door de beoogde activiteit of ontwikkeling. ER zullen geen kwantitatieve berekeningen worden uitgevoerd. Wel zal op hoofdlijnen worden beschreven wat de toename van stikstof op de natuur voor effecten zal hebben.

#### Co-vergisting

De mogelijkheden voor co-vergisting worden ook ter beoordeling meegenomen in het planMER. Hierbij zal specifiek aandacht worden besteed aan de cumulatieve effecten. Bij de effectbeoordeling dient rekening te worden gehouden met de mogelijke extra verkeersbewegingen die een co-vergistingsinstallatie tot gevolg kan hebben. In dit kader zal de mogelijkheid tot realiseren van co-vergistinginstallaties in het kader van geluidhinder en luchtkwaliteit als gevolg van wegverkeer in de effectenbeschouwing dienen te worden meegenomen. Daarnaast dient in het kader van luchtkwaliteit de mogelijkheid tot het realiseren van deze installaties te worden beoordeeld. Het gaat in dit geval om de effecten van NO<sub>2</sub> (onderdeel luchtkwaliteit).

### Gezondheid in m.e.r.

Er bestaat een duidelijke relatie tussen milieu en gezondheid. Het is dus belangrijk dat in een m.e.r. aandacht is voor de gevolgen voor gezondheid van een plan. In het MER zal dan ook aandacht worden besteed aan het aspect gezondheid. Voorzover nu in te schatten, zal dit met name zijn gericht op luchtkwaliteit en geluid, maar ook op de positieve effecten van de realisatie van natuur.

### Klimaatverandering in m.e.r.

Niet bij ieder plan is aandacht voor klimaat nodig. Alleen bij activiteiten die een relatief grote bijdrage leveren aan de broeikasgasemissies. In dit geval zou dat landbouw en glastuinbouw kunnen zijn. De ontwikkeling van natuur zal vervolgens een positief effect hebben op het klimaat.

Tabel 3: Beoordelingskader

| Activiteit                   | Aspecten                                                                                                                                                                             |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| - glastuinbouw/kassen        | Bodem<br>Water<br>Natuur<br>Landschap en cultuurhistorie<br>Archeologie<br>licht<br>Gezondheid<br>Klimaat                                                                            |
| - (Intensieve)veehouderij    | Bodem<br>Water<br>Natuur<br>Landschap en cultuurhistorie<br>Geur<br>Ammoniak<br>Geluidhinder<br>Luchtkwaliteit (wegverkeer en uitbreiding stallen)<br>Licht<br>Gezondheid<br>Klimaat |
| - Co-vergisting (cumulatief) | Geluid<br>Geur<br>Luchtkwaliteit                                                                                                                                                     |

De effecten van de activiteiten die op basis van het bestemmingsplan mogelijk kunnen zijn, worden vergeleken met de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (de zogenaamde toekomstige ontwikkeling bij voortzetting van het gebruik op basis van de huidige mogelijkheden en geldende wet- en regelgeving).

De effecten van de activiteiten als gevolg van het bestemmingsplan worden beoordeeld op de hiervoor genoemde aspecten middels een expert judgement. Dit houdt in dat de effecten van het op te stellen bestemmingsplan ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling kwalitatief worden vastgesteld.

Met betrekking tot het aspect geur wordt de vergunde situatie gehanteerd als het gaat om intensieve veehouderijen en worden vaste afstanden gehanteerd als het gaat om melkveehouderijen. In de meeste gevallen zijn de omliggende woningen de beperkende factor voor de uitbreiding als het gaat om geur.

Met betrekking tot ammoniak en luchtkwaliteit en geluidhinder zal de beoordeling kwalitatief plaatsvinden. Met betrekking tot ammoniak gebeurt dit via gemotiveerde aannames over de toename van ammoniak als gevolg van een gemiddelde gestandaardiseerde uitbreiding (gemiddeld 0,5 ha) met melkvee en het niet bereiken van de kritische depositiewaarden van het Natura 2000 gebied (zie ook passende beoordeling).

#### **4.3**

### **Het voornemen en alternatieven**

De Wet milieubeheer stelt dat in een MER redelijke alternatieven voor de voorgenomen activiteit moeten worden beschreven plus een motivering van de keuze voor deze alternatieven.

Redelijkerwijs kan worden ingeschat dat de effecten van geur en ammoniak als gevolg van uitbreiding van de (intensieve) veehouderij gevolgen kunnen hebben voor gevoelige functies (hinder: woonfunctie) en bijzondere (natuur)waarden (negatieve effecten).

Gezien het voorgaande wordt voor de veehouderij (intensieve en grondgebonden) in het op te stellen planMER de volgende alternatieven onderscheiden:

#### **1. Referentiesituatie**

Hierbinnen zal nader onderscheid worden gemaakt in:

- a. De huidige situatie  
Hierbij gaat het om de feitelijke situatie. In dit geval gaan wij uit van de vergunde situatie, omdat zonder meer gebruik kan worden gemaakt van deze rechten. Daarnaast is het exact nagaan van de feitelijke situatie op het bedrijf in de praktijk ondoenlijk en aan verandering onderhevig.
- b. Autonome ontwikkeling  
Dit alternatief neemt als basis de autonome ontwikkeling van de veehouderij. Hierbij wordt uitgegaan van de vergunde situatie en van activiteiten waarover al een besluit is genomen. Hierbij worden generieke beleidsontwikkelingen betrokken zoals het besluit huisvesting, het PAS, et cetera.

#### **2. Het voornemen**

Concreet gaat het daarbij om de effecten op het milieu als de mogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan maximaal worden benut. Dit betekent dus ook

de uitbreidingsmogelijkheden die gegeven worden middels afwijkings- of wijzigingsmogelijkheden van het bestemmingsplan.

Voor de aanwezige agrarische bedrijven in het plangebied wordt uitgegaan van een uitbreidingsmogelijkheid van het bouwblok tot respectievelijk 1,5 en 2 ha voor veehouderij (onder voorwaarden).

Voor de intensieve bedrijven wordt uitgegaan van 1,5 ha, waarbij de maximale stalvloeroppervlakte beperkt is tot het bestaande oppervlakte, 5.000m<sup>2</sup> of 7.500m<sup>2</sup> afhankelijk van de ligging in witte, gele of groene gebieden. Zoals eerder beschreven kan in de praktijk maar één intensief bedrijf in de gemeente Winsum en één bedrijf in de gemeente Loppersum uitbreiden op grond van het provinciaal beleid.

De overige ruimte kan in theorie benut worden voor het houden van melkvee.

Zie hiervoor paragraaf 4.1 onder (intensieve)veehouderij.

In dit geval is de regeling met betrekking tot (intensieve) veehouderij een doorvertaling van de provinciale verordening. In het kader van deze verordening heeft de provincie afgewogen op welke locatie ontwikkelingsruimte voor veehouderij beschikbaar is.

Het voornemen met betrekking tot de agrarische sector is daarmee een doorvertaling van het provinciaal beleid.

### **3. Reëel alternatief**

Feitelijk is er geen sprake van een reëel alternatief omdat het met betrekking tot de agrarische sector om een doorvertaling gaat van het provinciaal beleid. Aangezien de gemeente wel sturing wil houden op de ontwikkelingen zijn de ontwikkelingsmogelijkheden conform het provinciaal beleid aan afwijkingsmogelijkheden gekoppeld.

Derhalve zal in eerste instantie enkel het voornemen beoordeeld worden. Mocht tijdens het onderzoek blijken dat dit onvoldoende inzicht geeft in de sturingsmogelijkheden om bepaalde effecten te beperken dan zal in dit perspectief de bij rechtensregeling in de bestemmingsplannen als reëel alternatief worden beschouwd. Concreet gaat het hierbij om de mogelijkheden die veehouderijen bij recht krijgen toegewezen op basis van het bestemmingsplan. Dit betekent dat de bedrijven geen verdere uitbreiding wordt geboden dan het bij recht toegekende bouwblok.

Voor bedrijven die in de deelgebieden liggen welke bestemd zijn voor het behoud van een bepaalde waarde (Waarde- landschap, waarde natuur- of waarde Wierde, of waarde -geomorfologisch) krijgen bij recht de mogelijkheid om 1 ha te benutten voor bebouwing. Bedrijven die buiten de aangewezen waardevolle gebieden liggen krijgen de mogelijkheid tot het realiseren van bebouwing tot 1,5 ha.

Zoals aangegeven krijgen alle bedrijven de mogelijkheid tot uitbreiding naar 2 ha. De regeling in het bestemmingsplan laat vrije uitwisseling mogelijk tussen

akkerbouw en veehouderij. In het MER zal inzicht gegeven worden in de vrije uitwisseling en de mogelijke effecten hiervan. Zoals uit tabel 4 opgenomen in de bijlagen blijkt zijn er op dit moment in de gemeente Winsum 29 akkerbouw/overige bedrijven aanwezig zijn welke in theorie omgezet kunnen worden naar melkvee.

In Loppersum is bijna de helft van de agrarische bedrijven een akkerbouwbedrijf. Gezien de bodemomstandigheden zal een omzetting naar een volledig veebedrijf niet vaak plaatsvinden. Daarnaast is er ook in de gemeente Winsum en Loppersum sprake van een lichte dalende trend als het gaat om het aantal landbouwbedrijven.

In sommige gevallen kan een aantal bedrijven nog kan uitbreiden binnen het gegeven bouwvlak zij het minimaal, maar in andere gevallen is dit niet mogelijk. Uitbreiding zal dan in ieder geval middels een afzonderlijke procedure moeten worden gerealiseerd.

Zoals aangegeven, is het beschrijven van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling een vereiste voor plannen met mogelijke milieueffecten die voortkomt uit de Wet milieubeheer. De overige activiteiten met uitzondering van de veehouderij, worden feitelijk beoordeeld op de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt (waarvoor het bestemmingsplan kaderstellend is, dus inclusief afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden).

#### **4. Effectbeperkende maatregelen**

Als gevolg van de Wet modernisering m.e.r. is in artikel 7.7, onder g van de Wet milieubeheer de verplichting opgenomen om een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen op te nemen in het MER.

Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek wordt in het MER een beschrijving gegeven van de mogelijke maatregelen die kunnen worden genomen om de effecten te beperken. Dit kunnen brongerichte- of effectgerichte maatregelen betreffen en in sommige gevallen is er wellicht sprake van compensatie. Vervolgens wordt gekeken hoe (een deel van) de betreffende maatregelen kunnen worden opgenomen in de regels van het bestemmingsplan.

#### **5. Inhoud MER**

Op grond van hetgeen hiervoor beschreven is komen in het MER inhoudelijk de volgende punten in ieder geval aan de orde.

- a. Heldere beschrijving van het voornemen, het op te stellen bestemmingsplan met aandacht voor de achtergrond en de doelstelling van het bestemmingsplan. Op basis van de huidige jurisprudentie hanteren we de basisregel dat alles waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen.

Er wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelingsmogelijkheden voor verschillende activiteiten die het bestemmingsplan biedt en waarom deze in het MER wel of niet dienen te worden onderzocht.

- b. Beschrijving van de visie op de gewenste ontwikkelingen van de gemeente ten aanzien van het buitengebied. Deze beschrijving van de visie en doelstelling van het bestemmingsplan kan mede dienen als toetsingskader bij beoordeling van alternatieven in relatie tot het voornemen.
- c. Een heldere onderbouwing van de totstandkoming van de alternatieven.
- d. Een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie. De (milieueffecten van) de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken worden.

Als autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ontwikkelingen binnen en buiten (voor zover relevant) het plangebied waarover al een besluit is genomen beschouwd. Daarnaast spelen generieke beleidsontwikkelingen een belangrijke rol. In het MER zal beargumenteerd worden waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.

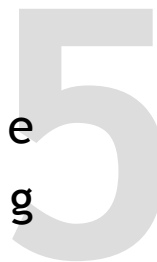
Aan de hand van de te hanteren regeling in het bestemmingsplan wordt aangegeven welke ruimte de gemeente biedt aan de verschillende activiteiten.

Indien blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, wordt inzichtelijk gemaakt welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden, of als dat niet of onvoldoende mogelijk blijkt, welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

- e. Beschrijving van de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, onder meer door de waterhuishouding en depositie van verzurende/vermestende stoffen in Natura 2000- gebieden en kwetsbare gebieden.
- f. Beschrijving van de positieve of negatieve effecten van het plan op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit, het landschap en de cultuur-historische / archeologische waarden;
- g. Het MER wordt voorzien van een zelfstandig leesbare samenvatting, met onderbouwend kaartmateriaal.



# P a s s e n d e b e o o r d e l i n g



Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 zijn plannen die op grond van de Natuurbeschermingswet een passende beoordeling nodig hebben m.e.r.-plichtig. Een passende beoordeling is aan de orde indien één of meerdere activiteiten die in een plan worden voorzien, significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied.

Op grond van de beleidslijn van de Nota van uitgangspunten kunnen ruimtelijke ingrepen (veehouderij, aanleggen dagrecreatieve routes, et cetera) die het bestemmingsplan mogelijk zou kunnen maken negatieve effecten hebben op de aanwezige Natura 2000-gebieden.

Als gevolg van de Crisis- en herstelwet wordt de stikstofdepositie in het kader van de Natuurbeschermingswet voor besluiten niet meer beoordeeld, mits geen sprake is van een toename van stikstofdepositie (zie hoofdstuk 3). Dit betekent dat dit voor plannen nog wel het geval is. In dit geval zal het bestemmingsplan dan ook moeten worden beoordeeld. Zo is een bestemmingsplan waarin de m.e.r.-plichtige activiteit geheel (of gedeeltelijk) als eindbestemming wordt opgenomen een besluit in het kader van het Besluit m.e.r., maar ook een wettelijk verplicht plan waarvoor een plicht tot passende beoordeling kan bestaan. Ondanks de nieuwe wetgeving lijkt het daarom nog steeds niet uitgesloten dat voor een bestemmingsplan geen passende beoordeling nodig is. Dit betekent dat het bestemmingsplan dat bestaand gebruik vastlegt en uitbreidingen onder voorwaarden mogelijk maakt nog steeds in het kader van de Natuurbeschermingswet dient te worden beoordeeld. Het op handen zijnde PAS biedt, zoals het er nu op lijkt, vooralsnog voor een bestemmingsplan niet de mogelijkheid om af te zien van een passende beoordeling als gevolg van stikstofdepositie.

## **Passende beoordeling**

Zoals aangegeven zijn plannen die op grond van de natuurbeschermingswet een passende beoordeling nodig hebben plan-m.e.r.-plichtig. Een passende beoordeling is aan de orde indien één of meerdere activiteiten die in een plan worden voorzien, significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. In dit geval betreft het Natura 2000 gebied de Waddenzee.

Op grond van de regeling in het bestemmingsplan is geen sprake van grootschalige ruimtelijke ingrepen (verblijfsrecreatie, kassen) die negatieve effecten

hebben op het Eems-Dollard gebied. De ontwikkelingsmogelijkheden voor de veehouderij zijn al afgewogen op grond van het provinciaal beleid.

Dat neemt niet weg dat in het kader van het planMER de effecten wel worden beschouwd.

Veehouderijen emitteren ammoniak die zich in de omgeving verspreidt. Het ammoniak kan neerslaan op natuurgebieden. Als deze gebieden een te hoge belasting krijgen van ammoniak (stikstof) kan schade ontstaan aan stikstof gevoelige planten. Voor het beantwoorden van de vraag of negatieve effecten op de natuur en omgeving ontstaan, is niet alleen de depositie van potentieel ammoniak vanuit de groep veehouderijen in de gemeenten van belang, maar tevens de ontwikkeling van de achtergronddepositie. Een natuurgebied kan, afhankelijk van de natuurwaarden die er aanwezig zijn, een bepaalde hoeveelheid ammoniak verdragen.

Deze hoeveelheid, waarbij nog net geen aantoonbare schade optreedt, is de kritische depositiewaarde.

Elk Natura 2000-gebied kent een aanwijzingsbesluit. In het aanwijzingsbesluit is aangegeven op grond van welke voorkomende plantengemeenschappen (habitattypen) het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied.

De voorkomende habitattypen in het gebied Waddenzee/Eems-Dollard zijn weergegeven in het aanwijzingsbesluit Natura 2000. Op grond van een onderzoek van Alterra, Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden, is per habitatype de kritische depositiewaarde in beeld gebracht. In het gehele Natura 2000-gebied komen zowel voor ammoniakgevoelige als niet gevoelige habitattypes voor.

Echter, in de omgeving van de gemeente Winsum komen alleen habitattypes voor die aangemerkt zijn als minder gevoelig/niet gevoelig voor verzuring. Het betreft H1110A (permanent overstroomde zandbanken), H1140A (slik en zandbanken) en H1310A, H1320, en H1330A ofwel kwelder- en slikvegetaties.

De kritische depositiewaarden van deze habitattypen liggen allen boven de 2.400 mol/ha/jaar. Het Natura 2000 gebied grenst alleen aan danwel ligt voor een gering deel alleen in Winsum. De achtergrondwaarde ligt hier ter plaatse van het Natura 2000 gebied (Waddenze, Klutenplas) tussen de 1.000 - 1.500 mol/ha/jaar. (RIVM 2010).

Op grond hiervan leidt de mogelijke ontwikkelingsruimte die de bestemmingsplannen bieden voor veehouderij naar verwachting niet tot significant negatieve effecten. Middels een zogenaamde voortoets zal dit gemotiveerd worden.

Naast de gevolgen van veehouderij dienen echter ook de overige nieuwe ontwikkelingen in het kader van de Natuurbeschermingswet te worden beoordeeld.

De overige aangegeven activiteiten worden dan ook beoordeeld middels een zogenaamde voortoets of er mogelijk sprake zou kunnen zijn van significant negatieve effecten. Gezien de ontwikkelingsmogelijkheden voor de overige

activiteiten die in het bestemmingsplan zijn opgenomen met name gericht zijn op instandhouding van bestaande functies, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit worden op voorhand geen significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden verwacht. De mogelijkheid voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur zal vooral een positief effect hebben op de natuurgebieden.



# B i j l a g e n



## Trendanalyse agrarische sector gemeenten Loppersum en Winsum

### 1.1 Inleiding

In verband met het MER is het noodzakelijk om een indruk te krijgen van de ontwikkeling van de agrarische sector in de gemeente Loppersum en Winsum. In dit document wordt een beeld geschetst van deze ontwikkeling. Hierbij wordt ingegaan op de landbouwbedrijven, de veestapel en de intensieve veehouderij.

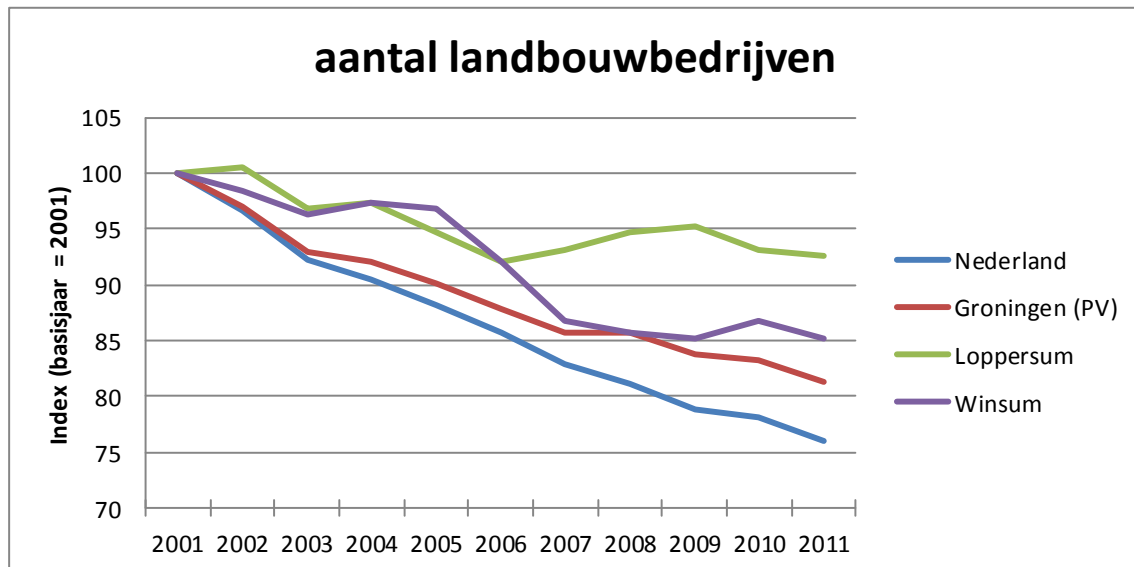
Om de ontwikkeling in deze gemeenten in perspectief te plaatsen wordt bij een aantal onderdelen eveneens de ontwikkeling in Nederland als geheel en de provincie Groningen meegenomen. Bij het opstellen van dit document is gebruik gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

### 1.2 Landbouwbedrijven

In de onderstaande grafiek is de geïndexeerde ontwikkeling van het aantal landbouwbedrijven in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum opgenomen. Voor al deze gebieden geldt dat het aantal bedrijven in 2011 fors lager is dan in 2001.

De afname van het aantal bedrijven in Nederland verloopt sneller dan de afname in Loppersum en Winsum. Na een stijging in beide gemeenten tussen 2006 en 2010, is er na 2010 weer een daling zichtbaar.

Grafiek 1. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal landbouwbedrijven in Nederland, de provincie Groningen en de gemeenten Loppersum en Winsum



Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

#### Landbouwbedrijven in Loppersum en Winsum

Tabel 1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van het aantal landbouwbedrijven in de gemeente Loppersum tussen 2001 en 2011 weer. In 2011 waren er

nog 176 landbouwbedrijven in deze gemeente. Van deze 176 landbouwbedrijven waren er 11 (7%) die hokdieren hielden. Hokdieren zijn varkens, diverse soorten pluimvee, konijnen en edelpelsdieren. Van de 176 bedrijven waren er 120 (69%) die graasdieren hielden. Graasdieren zijn paarden en pony's, rundvee, schapen en geiten.

Tabel 1. Het aantal landbouwbedrijven, akkerbouwbedrijven en bedrijven met hokdieren in de gemeente Loppersum.

| jaar | aantal landbouwbedrijven | aantal akkerbouwbedrijven | aantal bedrijven met graasdieren | aantal bedrijven met hokdieren |
|------|--------------------------|---------------------------|----------------------------------|--------------------------------|
| 2001 | 190                      | 105                       | 130                              | 14                             |
| 2002 | 191                      | 108                       | 128                              | 14                             |
| 2003 | 184                      | 105                       | 123                              | 14                             |
| 2004 | 185                      | 101                       | 123                              | 14                             |
| 2005 | 180                      | 99                        | 122                              | 13                             |
| 2006 | 175                      | 98                        | 117                              | 11                             |
| 2007 | 177                      | 98                        | 121                              | 11                             |
| 2008 | 180                      | 100                       | 122                              | 10                             |
| 2009 | 181                      | 94                        | 124                              | 10                             |
| 2010 | 177                      | 90                        | 125                              | 11                             |
| 2011 | 176                      | 97                        | 120                              | 11                             |

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Tabel 2 geeft een overzicht van de ontwikkeling van het aantal landbouwbedrijven in de gemeente Winsum tussen 2001 en 2011 weer. In 2011 waren er nog 160 landbouwbedrijven in deze gemeente. Van deze 160 landbouwbedrijven waren er 3 (2%) die hokdieren hielden. Hokdieren zijn varkens, diverse soorten pluimvee, konijnen en edelpelsdieren. Van de 160 bedrijven waren er 134 (84%) die graasdieren hielden. Graasdieren zijn paarden en pony's, rundvee, schapen en geiten.

Tabel 2. Het aantal landbouwbedrijven, akkerbouwbedrijven en bedrijven met hokdieren in de gemeente Winsum.

| jaar | aantal landbouwbedrijven | aantal akkerbouwbedrijven | aantal bedrijven met graasdieren | aantal bedrijven met hokdieren |
|------|--------------------------|---------------------------|----------------------------------|--------------------------------|
| 2001 | 188                      | 53                        | 164                              | 7                              |
| 2002 | 185                      | 55                        | 156                              | 5                              |
| 2003 | 181                      | 52                        | 157                              | 4                              |
| 2004 | 183                      | 51                        | 156                              | 4                              |
| 2005 | 182                      | 49                        | 157                              | 5                              |
| 2006 | 173                      | 49                        | 148                              | 4                              |
| 2007 | 163                      | 43                        | 135                              | 4                              |
| 2008 | 161                      | 54                        | 137                              | 3                              |
| 2009 | 160                      | 45                        | 136                              | 3                              |
| 2010 | 163                      | 41                        | 138                              | 3                              |
| 2011 | 160                      | 39                        | 134                              | 3                              |

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Voor alle soorten bedrijven in beide gemeenten geldt dat het aantal bedrijven in 2011 kleiner is dan het aantal bedrijven in 2001.

Voor gemeente Loppersum geldt dat tot en met 2006 er bij alle categorieën ieder jaar sprake was van een daling van het aantal bedrijven ten opzichte van het voorgaande jaar. Van deze dalende trend per jaar is na 2007 geen sprake meer, maar laat een niet altijd vloeiende groei of afname zien.

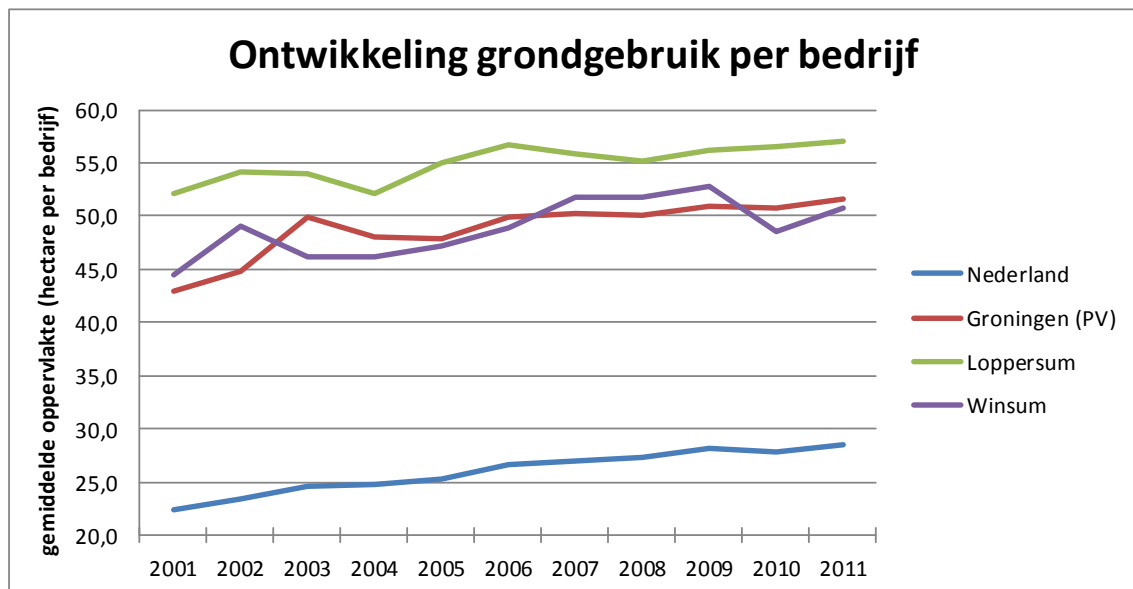


Voor gemeente Winsum geldt dat tot en met 2007 er bij alle categorieën ieder jaar sprake van een daling was van het aantal bedrijven ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze dalende trend heeft na 2007 een grilliger verloop voor alle landbouwbedrijven met uitzondering van bedrijven met hokdieren.

#### Grondgebruik per bedrijf

Het CBS biedt inzicht in het totale agrarische grondgebruik en het aantal bedrijven. Op basis van deze gegevens is het mogelijk om het gemiddelde grondgebruik per bedrijf te berekenen. In grafiek 2 is de ontwikkeling van het gemiddelde grondgebruik (in hectares per bedrijf) opgenomen. Uit de grafiek komt naar voren dat de gemiddelde oppervlakte per bedrijf tussen 2001 en 2011 is toegenomen. De gemiddelde oppervlakte van beide gemeenten is veel groter dan in Nederland als geheel. De gemeente Winsum komt redelijk overeen met het gemiddelde van de provincie Groningen, terwijl het gemiddelde grondgebruik bij de gemeente Loppersum groter is.

Grafiek 2. De ontwikkeling van het gemiddelde grondgebruik per bedrijf in Nederland, de provincie Groningen en de gemeenten Loppersum en Winsum.



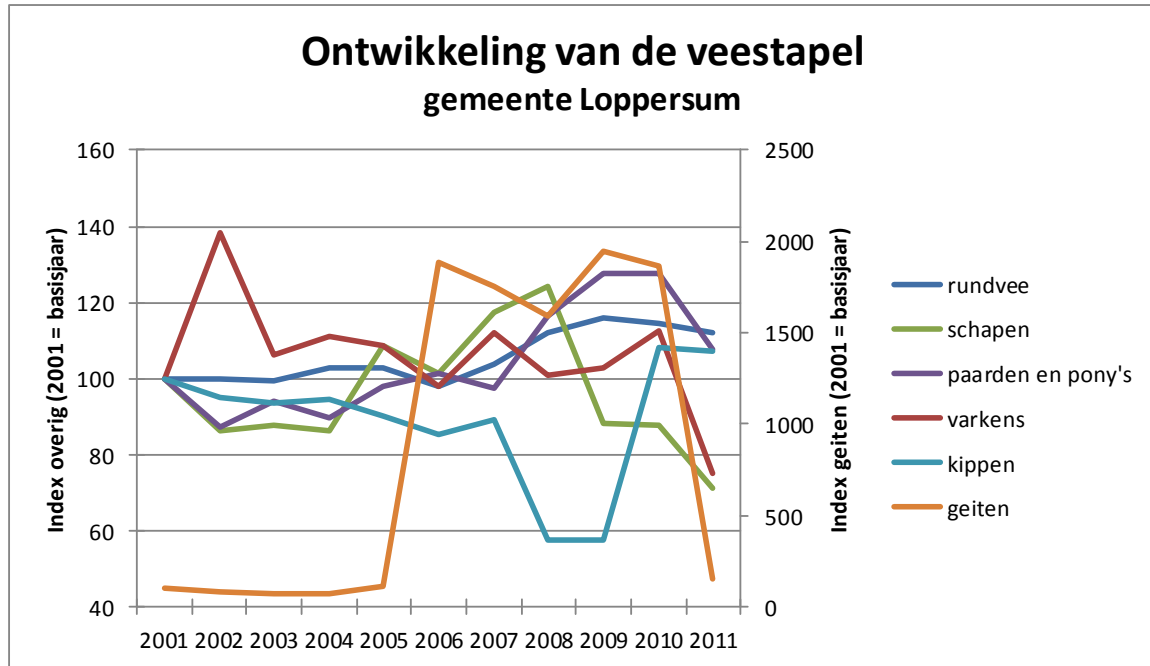
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Voor zowel Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Winsum en de gemeente Loppersum geldt dat er sprake is van een lichte toename van de grondoppervlakte (waarbij de oppervlakte in de gemeente Winsum vanaf 2009 een daling laat zien om vervolgens weer te groeien) en een afname van het aantal bedrijven.

### 1.3 Veestapel<sup>3</sup>

Om een beeld te schetsen van de ontwikkeling van de veestapel in de gemeente Loppersum is grafiek 3a opgenomen. De ontwikkeling van de veestapel van gemeente Winsum wordt weergegeven in grafiek 3b. Om een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende diersoorten zijn de absolute aantallen geïndexeerd, waarbij de aantallen uit 2001 als basis zijn gebruikt.

Grafiek 3a. De geïndexeerde ontwikkeling van de veestapel in de gemeente Loppersum

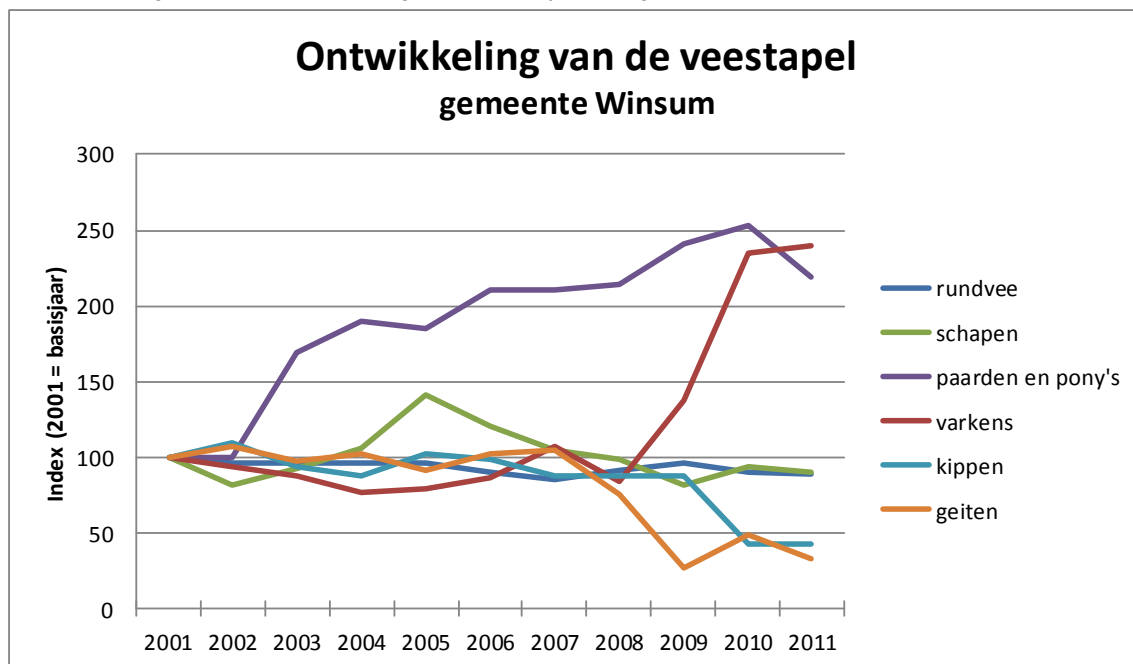


Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Uit grafiek 3a komt naar voren dat er sprake is van een grillig verloop vanaf 2001. Opvallend is de grote daling en stijging van het aantal kippen en de plotselinge stijging en daling van het aantal geiten. Het aantal aan rundvee lijkt gestaag te zijn gestegen de afgelopen jaren. Vanaf 2010 lijkt er in het algemeen sprake te zijn van een (lichte) daling.

<sup>3</sup> Bij het opstellen van deze paragraaf is gebruik gemaakt van gegevens uit de landbouwtelling van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Grafiek 3b. De geïndexeerde ontwikkeling van de veestapel in de gemeente Winsum



Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Grafiek 3b geeft aan dat er in de gemeente Winsum een minder grillig verloop is van de ontwikkeling van de veestapel dan in de gemeente Loppersum.

Bij de ontwikkeling van het aantal varkens is er sprake van een stijgende trend. Bij paarden en pony's is dit tot 2010 ook het geval. Bij de overige categorieën (rundvee, schapen, varkens en kippen en geiten) is sprake van een dalende trend.

In tabel 3 zijn de absolute aantallen dieren in de jaren 2001, 2006 en 2011 opgenomen, om een beeld te schetsen van het aantal dieren dat in de gemeenten Loppersum en Winsum aanwezig is. Als de aantallen worden vergeleken met de ontwikkeling uit grafiek 3a, gemeente Loppersum, dan komt naar voren dat het rundvee de meest stijgende trend vertoont met een stijgingspercentage van 12% in aantal dieren. De stijging van het aantal paarden en pony's is 48% en van het aantal kippen 7%. Grafiek 3b, gemeente Winsum, vertoont voor de paarden en pony's en varkens een stijgende trend. Het stijgingspercentage van het aantal varkens is groot, namelijk 139%, maar het aantal rundvee, schapen, kippen daalt in deze gemeente. Voor beide gemeenten geldt dat het aantal paarden en pony's nog altijd fors lager is dan de categorieën rundvee, schapen, varkens en kippen.

Tabel 3. Het aantal dieren in de gemeente Loppersum en Winsum in 2001, 2006 en 2011

| diersoort / jaar  | Loppersum |        |        | Winsum |       |       |
|-------------------|-----------|--------|--------|--------|-------|-------|
|                   | 2001      | 2006   | 2011   | 2001   | 2006  | 2011  |
| rundvee           | 11342     | 11128  | 12681  | 16277  | 14584 | 14483 |
| schapen           | 3598      | 4221   | 2556   | 9027   | 10913 | 8081  |
| paarden en pony's | 148       | 144    | 159    | 211    | 211   | 219   |
| varkens           | 4140      | 4630   | 3109   | 1479   | 1280  | 3537  |
| kippen            | 344069    | 306416 | 368084 | 42430  | 41600 | 18000 |
| geiten            | 27        | 473    | 40     | 45     | 46    | 15    |

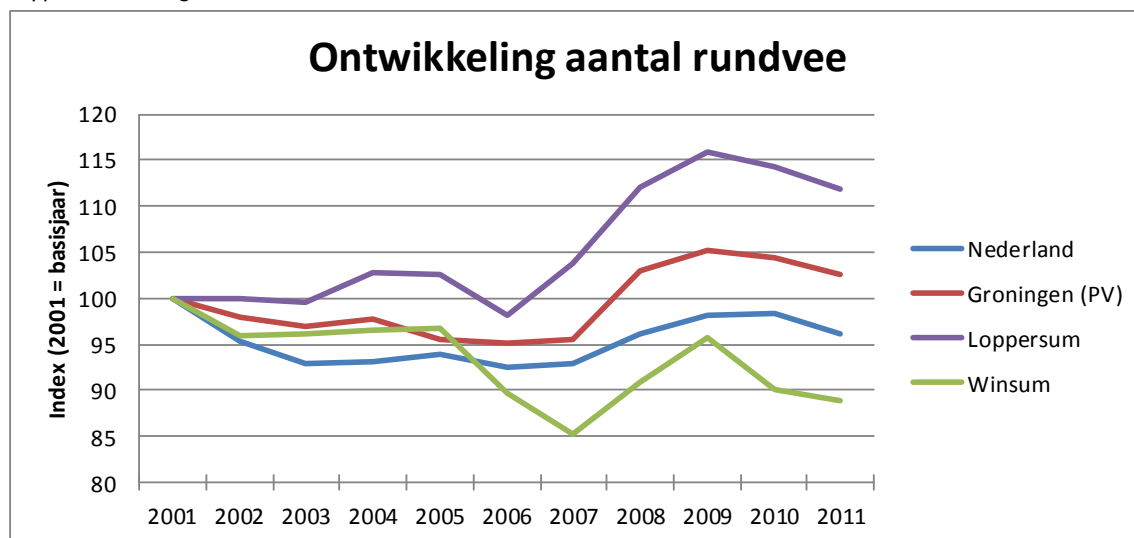
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Om de ontwikkeling van de veestapel in de gemeente Loppersum en Winsum in perspectief te kunnen plaatsen wordt de ontwikkeling van de zes in grafiek 3 opgenomen categorieën in relatie gebracht met de ontwikkeling in Nederland en de provincie Groningen. Om de verschillende gebieden met elkaar te kunnen vergelijken zijn de aantallen dieren geïndexeerd, waarbij als basisjaar het jaar 2001 is gebruikt.

#### Rundvee

Allereerst wordt ingegaan op de ontwikkeling van de rundveestapel, deze is opgenomen in grafiek 4. Wat opvalt, is dat de ontwikkeling van de rundveestapel in de vier opgenomen gebieden alle een zelfde soort ontwikkeling doormaken, alleen die van de gemeente Winsum is grilliger. De ontwikkeling in de gemeente Loppersum ligt boven die van de provincie Groningen en Nederland, terwijl de ontwikkeling in de gemeente Winsum juist onder de ontwikkeling van de provincie Groningen en Nederland ligt. Beide gemeenten kennen een dip. In Loppersum is dit in 2006 en Winsum in 2007.

Grafiek 4. De geïndexeerde ontwikkeling van de rundveestapel in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum

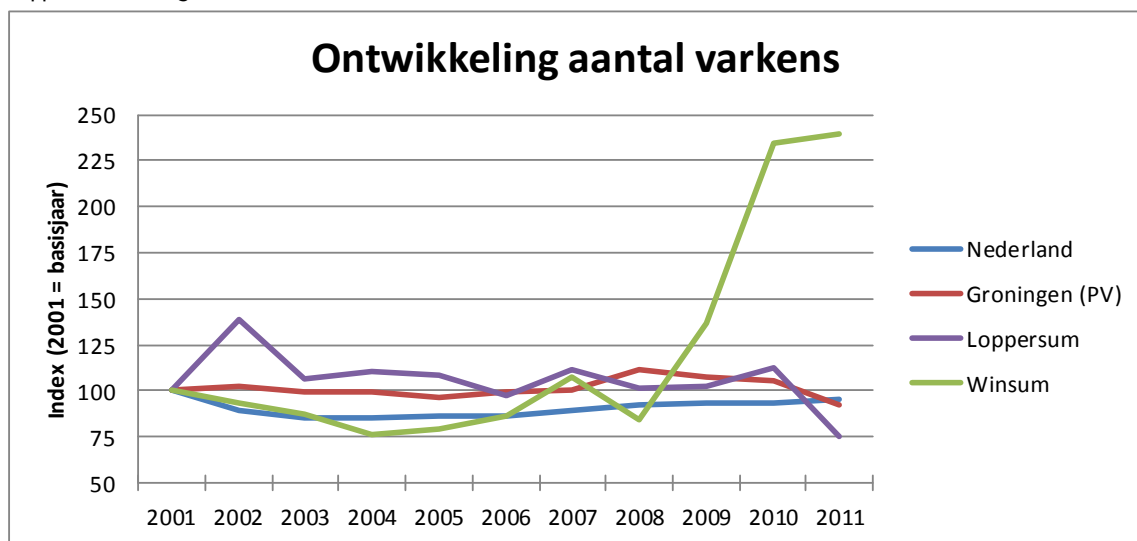


Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

## Varkens

Grafiek 5 toont de ontwikkeling van de varkensstapel. Waar het aantal varkens in Nederland en in de provincie Groningen een redelijk gelijkmatige ontwikkeling kennen, neemt het aantal varkens in de gemeente Winsum in 2008 enorm toe en is er bij gemeente Loppersum vanaf 2010 een scherpe afname. Het aantal varkens in Nederland, de provincie Groningen en de gemeente Loppersum ligt in 2011 lager dan in 2001. Dit is bij gemeente Winsum echter niet het geval, hier is het aantal dieren fors hoger.

Grafiek 5. De geïndexeerde ontwikkeling van de varkensstapel in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum

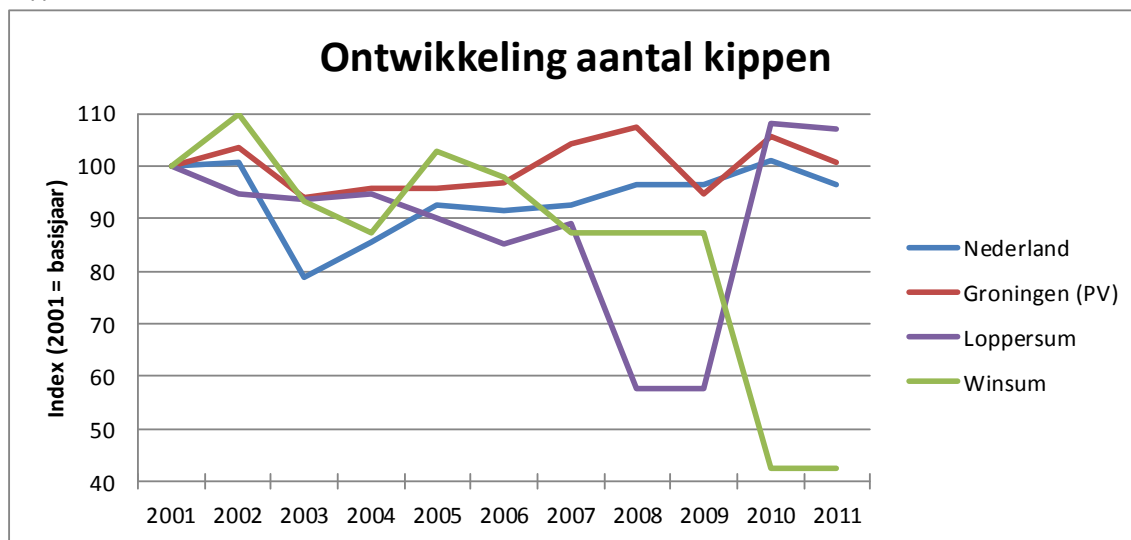


Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

## Kippen

In grafiek 6 is de ontwikkeling van het aantal kippen weergegeven. Ook bij deze diersoort kennen Nederland en de provincie Groningen een redelijk gelijkmatige ontwikkeling, waarbij het aantal kippen in Nederland lager en in de gemeente Winsum in het jaar 2011 zelfs fors lager ligt dan in het jaar 2001. In de provincie Groningen en de gemeente Loppersum is dit niet het geval. Hier is het aantal kippen in 2011 juist hoger dan in 2001.

Grafiek 6. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal kippen in Nederland, de provincie Groningen, de gemeenten Loppersum en Winsum.

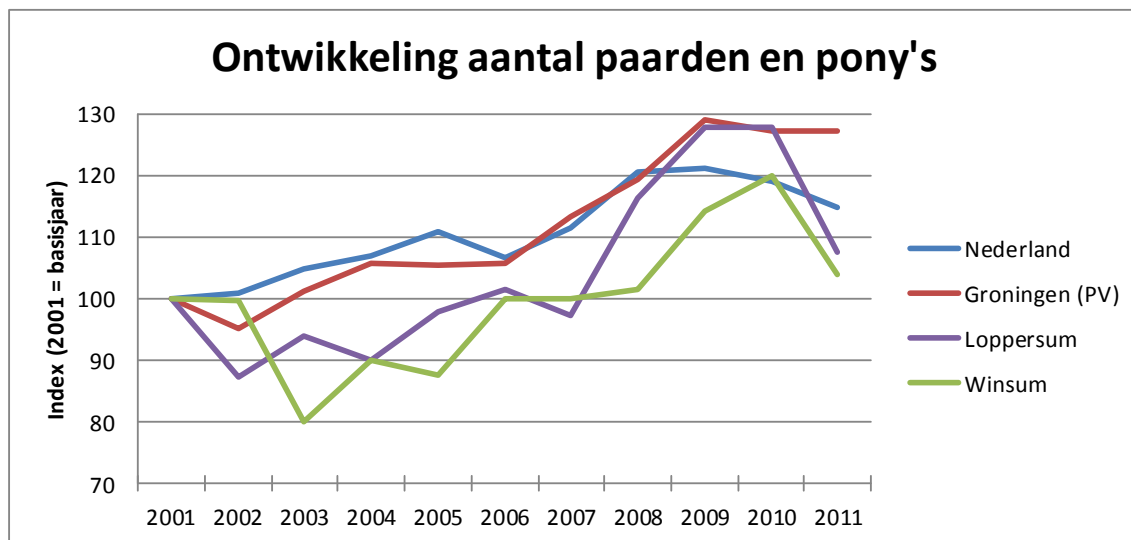


Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

#### Paarden & pony's

Grafiek 7 geeft de geïndexeerde ontwikkeling van het aantal paarden en pony's weer. Hieruit komt naar voren dat de ontwikkeling in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum op een vergelijkbare manier verloopt. In alle vier de gebieden is sprake van een toename tussen 2001 en 2011.

Grafiek 7. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal paarden & pony's in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum



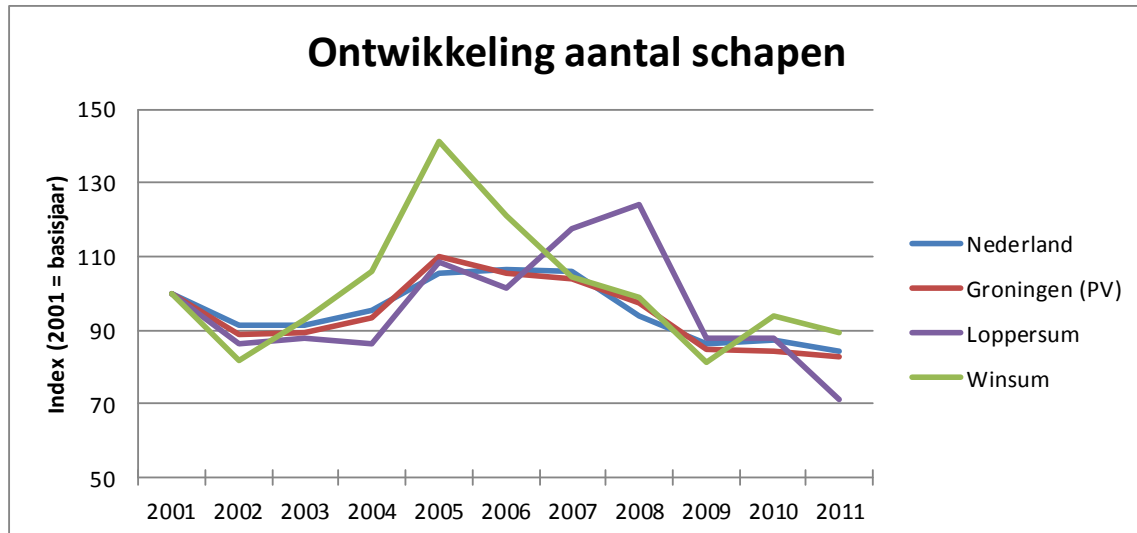
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

#### Schapen

Grafiek 8 toont de ontwikkeling van het aantal schapen in de vier gebieden. Globaal gezien maken de vier gebieden een gelijke ontwikkeling door in de afgelopen 10 jaar. Een uitzondering hierop is forse groei in 2005 (gemeente

Winsum) en in 2007 (gemeente Loppersum). Er is een afname van het aantal schapen in alle vier gebieden tussen 2001 en 2011.

Grafiek 8. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal schapen in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum

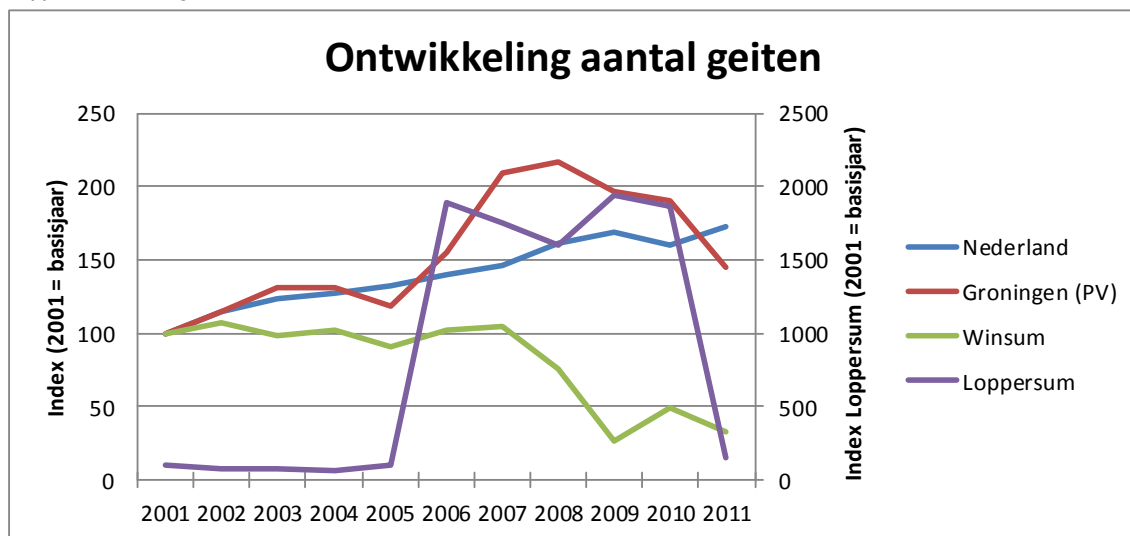


Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

## Geiten

In grafiek 9 wordt de geïndexeerde ontwikkeling van het aantal geiten weergegeven. De aantallen Geiten zijn een stuk minder dan de aantallen van de andere 5 diersoorten. Wat opvalt is dat in de gemeente Winsum een sterk dalende trend zichtbaar is en deze ook ver onder Nederland als geheel en de provincie Groningen ligt. De gemeente Loppersum heeft een constant verloop tot 2005. In 2005 vindt een explosieve groei plaats van het aantal dieren. In 2010 kent de gemeente Loppersum een sterke afname van het aantal dieren en is er slechts een lichte toename van het aantal dieren tussen 2001 en 2011.

Grafiek 9. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal schapen in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum



Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

#### 1.4 Intensieve veehouderij

Een sector binnen de landbouw die specifiek van belang is voor het MER is de intensieve veehouderij. In dit deel wordt ingegaan op de ontwikkelingen in deze sector. Hierbij is van belang dat het CBS in haar gegevens niet specifiek bijhoudt wanneer een bedrijf 'intensief' is. Om deze reden wordt hierna eerst kort ingegaan op wanneer een bedrijf op basis van het bestemmingsplan buitengebied als 'intensief' wordt gezien. Vervolgens is op basis van deze definitie gekeken welke diercategorieën zoals die worden bijgehouden door het CBS hier onder vallen, waarna op basis van de cijfers van het CBS een beeld wordt geschetst van de ontwikkeling in de intensieve veehouderij. Om een vergelijking te kunnen maken is in een aantal grafieken gebruik gemaakt van indexcijfers. Bij deze indexcijfers is het jaar 2001 als basisjaar gehanteerd.

In de regels van het bestemmingsplan buitengebied wordt een definitie gegeven voor 'intensieve veehouderij'; niet-grondgebonden agrarische bedrijven die zelfstandig of als neventak geheel of nagenoeg geheel in gebouwen varkens, pluimvee, vleeskalveren en pelsdieren houden, met uitzondering van het biologisch houden van dieren overeenkomstig de landbouwkwaliteitswet.

Bedrijven die hiertoe niet behoren zijn dus bedrijven waar:

- schapen worden gehouden;
- paarden worden gehouden;
- melkrundvee wordt gehouden. Onder melkrundvee wordt verstaan:
- melkvee met bijbehorend vrouwelijk jongvee;
- vrouwelijk vleesvee ouder dan twee jaar met bijbehorend vrouwelijk jongvee, dat op een met melkvee vergelijkbare manier wordt gehouden voor de vleesproductie;
- het voortbrengen en zogen van kalveren;



- dieren biologisch worden gehouden;
- dieren uitsluitend of in hoofdzaak worden gehouden ten behoeve van natuurbeheer.

Op basis van de definitie die in de regels van het bestemmingsplan buitengebied wordt gehanteerd is om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de intensieve veehouderij gekeken naar de ontwikkeling van het aantal kippen, het aantal varkens en het rundvee (bestaande uit de categorieën vleeskalveren, jongvee voor de vleesproductie en stieren voor de vleesproductie (ouder dan 2 jaar)) zoals die worden bijgehouden door het Centraal Bureau voor de Statistiek<sup>4</sup>. Belangrijk hierbij is dat bedrijven met intensieve neventakken niet afzonderlijk zijn aangeduid op grond van het bestemmingsplan. In de CBS gegevens zijn echter alle bedrijven, volwaardig en bedrijven met een neventak aangemerkt als intensief bedrijf. Hierdoor lijkt het alsof er meer intensieve bedrijven in de gemeenten aanwezig zijn dan aangegeven in de bijlage Tabel 4 aantallen en type bedrijven per gemeente achter in dit boekwerk.

#### Intensieve veestapel

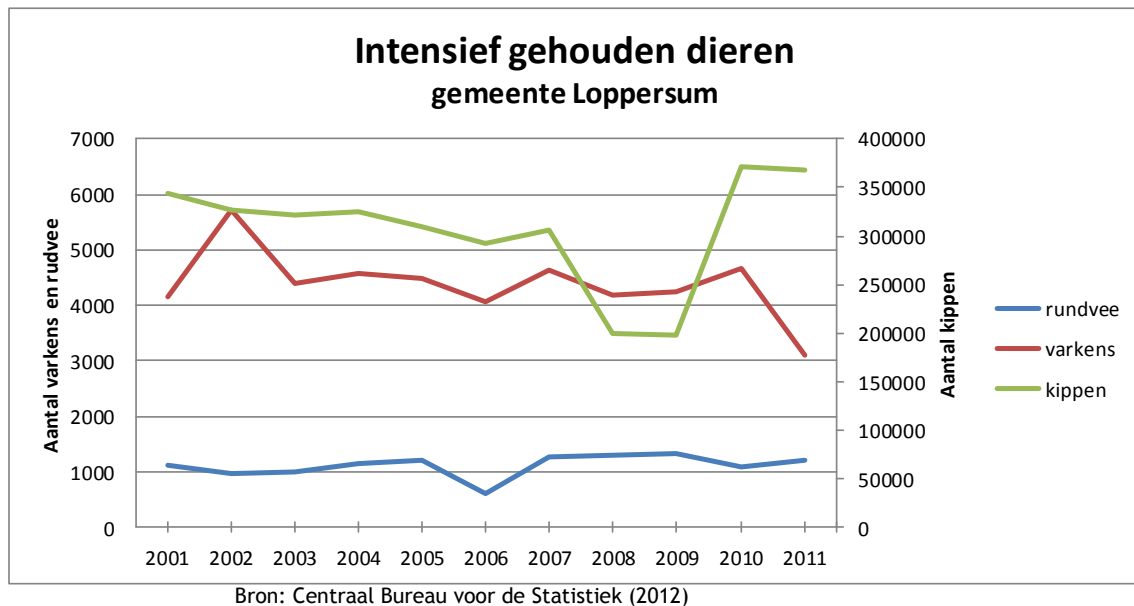
In grafiek 10a en 10b is voor deze drie categorieën de ontwikkeling van het aantal dieren tussen 2001 en 2011 in de gemeenten Loppersum en Winsum opgenomen. Uit de grafiek komt naar voren dat in de gemeente Loppersum het aantal rundvee redelijk stabiel is. Het aantal varkens is gedaald en het aantal kippen is, ondanks een tussentijdse sterke daling, gestegen tussen 2001 en 2011.

Het verloop in het aantal dieren bij de gemeente Winsum heeft weinig overeenkomsten met de gemeente Loppersum. In de gemeente Winsum is er een lichte daling bij het aantal rundvee en een sterke daling bij het aantal kippen. Het aantal varkens kent vanaf 2006 een forse stijging.

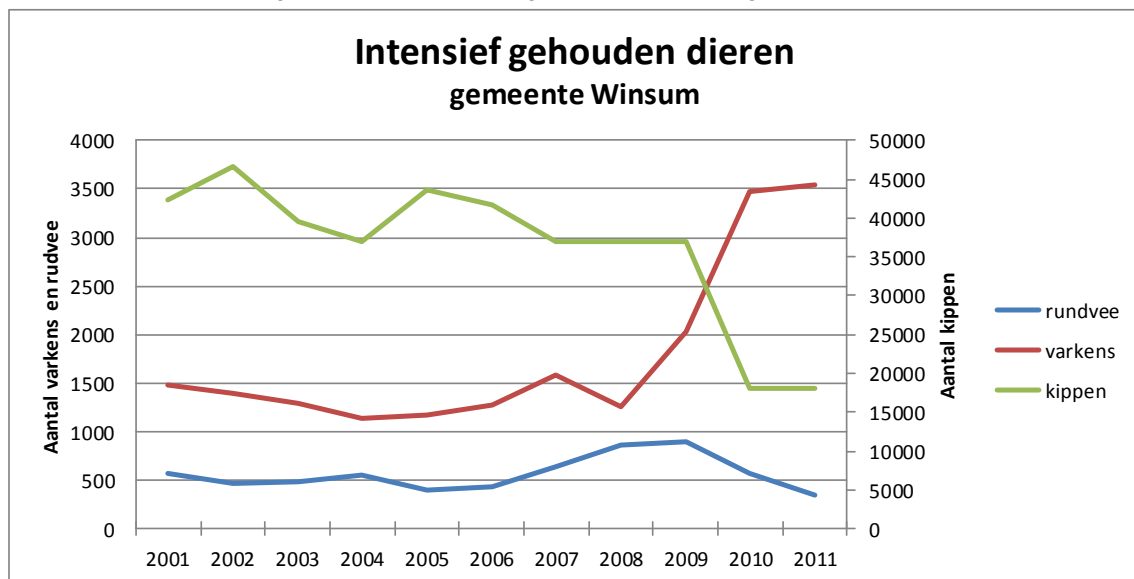
---

<sup>4</sup> Het Centraal Bureau voor de Statistiek maakt in haar gegevens onderscheid tussen graasdieren en hokdieren. Rundvee valt onder de graasdieren. Kippen en varkens zijn hokdieren. Voor hokdieren worden ook gegevens bijgehouden voor kalkoenen, slachteenden, konijnen, edelpelsdieren en overig pluimvee. Aangezien van deze laatst genoemde soorten hokdieren geen tot nauwelijks dieren aanwezig zijn in de gemeenten Loppersum en Winsum zijn deze dieren in dit document niet meegenomen.

Grafiek 10a. De ontwikkeling van het aantal intensief gehouden dieren in de gemeente Loppersum tussen 2001 en 2011

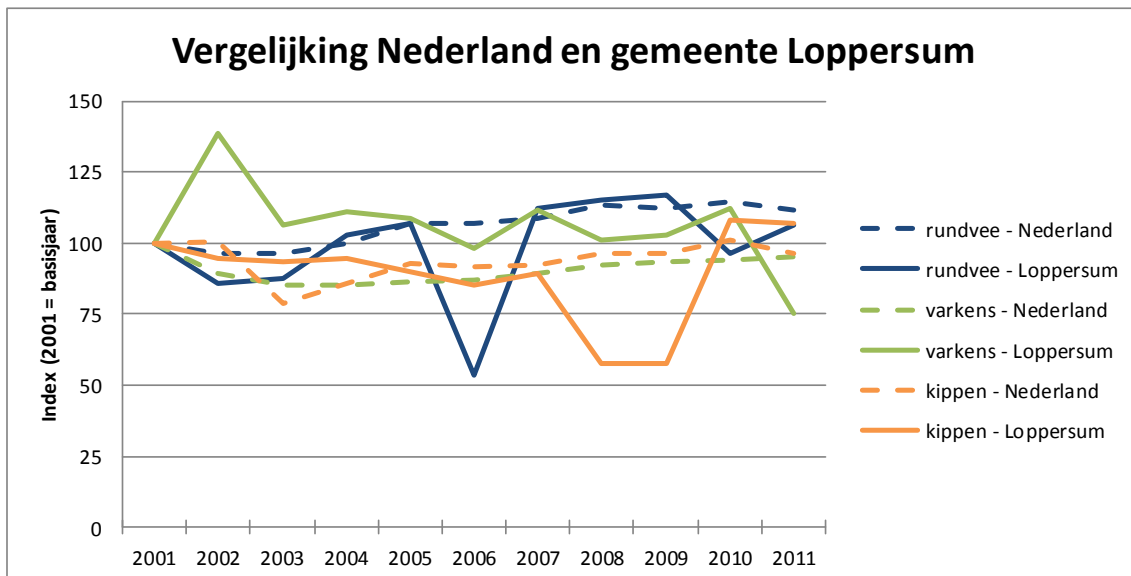


Grafiek 10b. De ontwikkeling van het aantal intensief gehouden dieren in de gemeente Winsum tussen 2001 en 2011



Om de ontwikkeling van het aantal ‘intensieve’ dieren (kippen, rundvee en varkens) in de gemeenten Loppersum en Winsum in perspectief te kunnen plaatsen is grafiek 11a/b opgenomen. Hierin is de geïndexeerde ontwikkeling van het aantal dieren (rundvee, varkens en kippen) in Nederland en de gemeenten Loppersum en Winsum opgenomen.

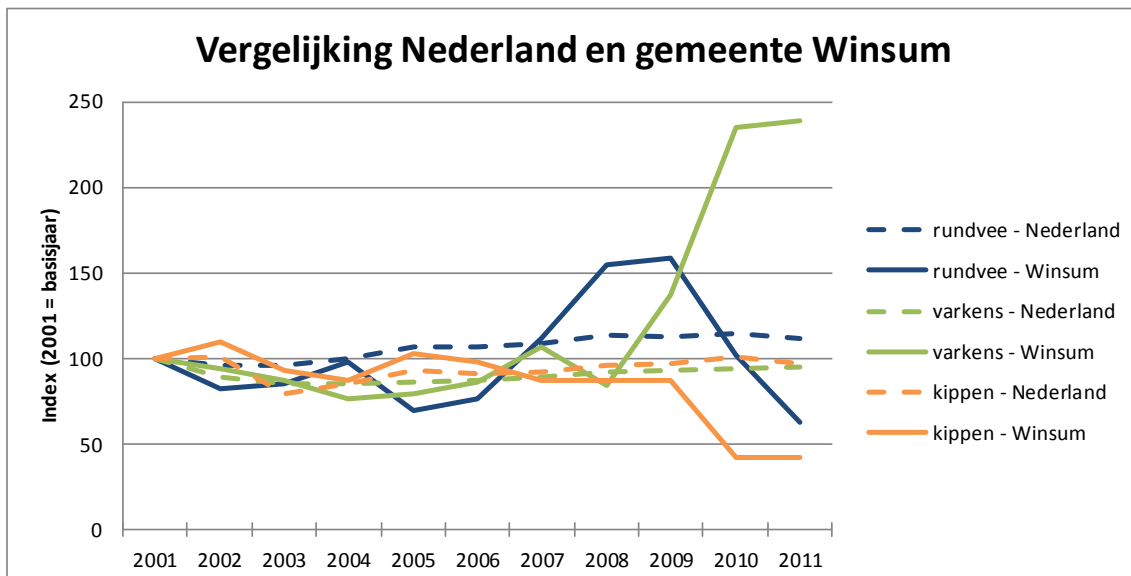
Grafiek 11a. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal dieren (rundvee, varkens en kippen) in Nederland en de gemeente Loppersum tussen 2001 en 2011



Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Uit grafiek 10a komt naar voren dat bij alle dieren de ontwikkeling voor Nederland als geheel (de gestippelde lijnen) regelmatig is dan de ontwikkeling in de gemeente Loppersum. Het rundvee kent net zoals de kippen een stijgende trend, daarentegen is bij de varkens een dalende trend zichtbaar. Het aantal rundvee neemt toe tussen 2001 en 2011 en het aantal varkens neemt af, zowel in Nederland als in de gemeente Loppersum. Het aantal kippen neemt toe in Loppersum in 2001 ten opzichte van 2011, terwijl het aantal in Nederland als geheel af neemt.

Grafiek 11b. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal dieren (rundvee, varkens en kippen) in Nederland en de gemeente Winsum tussen 2001 en 2011



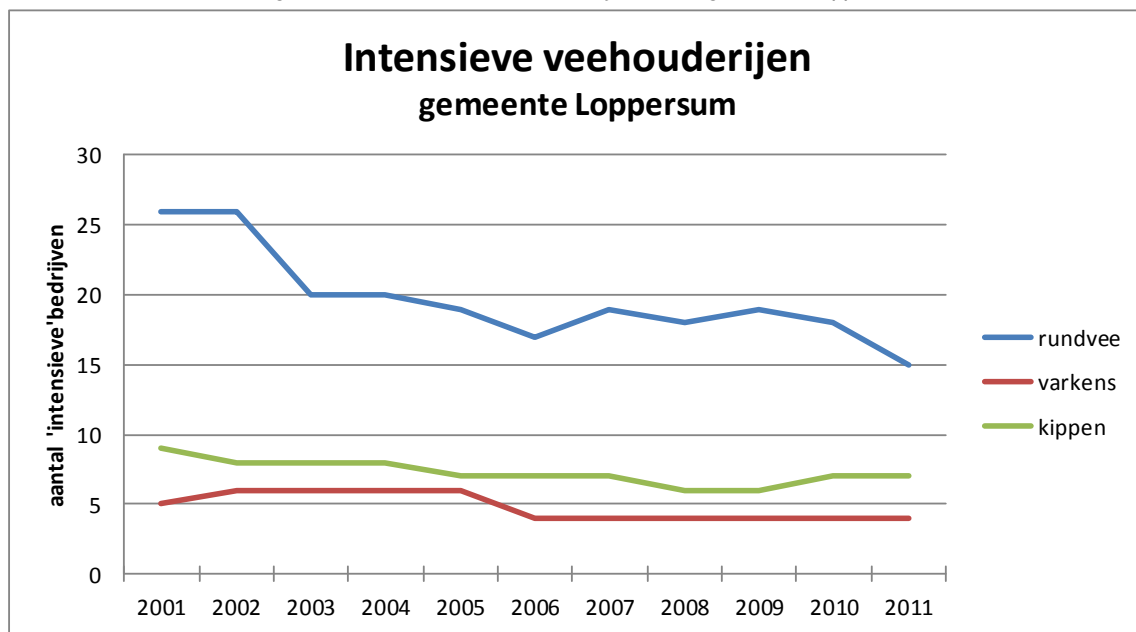
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

Ook uit de figuur van grafiek 11b komt naar voren dat bij alle dieren de ontwikkeling voor Nederland als geheel (de gestippelde lijnen) regelmatig is dan de ontwikkeling in de gemeente Winsum. Het rundvee kent net zoals de kippen een dalende trend, daarentegen is bij de varkens een fors stijgende trend zichtbaar. Het aantal kippen neemt af tussen 2001 en 2011, zowel in Nederland als in de gemeente Winsum, daar het in Winsum gaat om een sterke afname. Het aantal rundvee neemt ook af in Winsum in 2001 ten opzichte van 2011, terwijl het aantal in Nederland als geheel toe neemt. Ook een verschil is dat in Winsum het aantal varkens groeit en in Nederland daalt.

#### Intensieve bedrijven

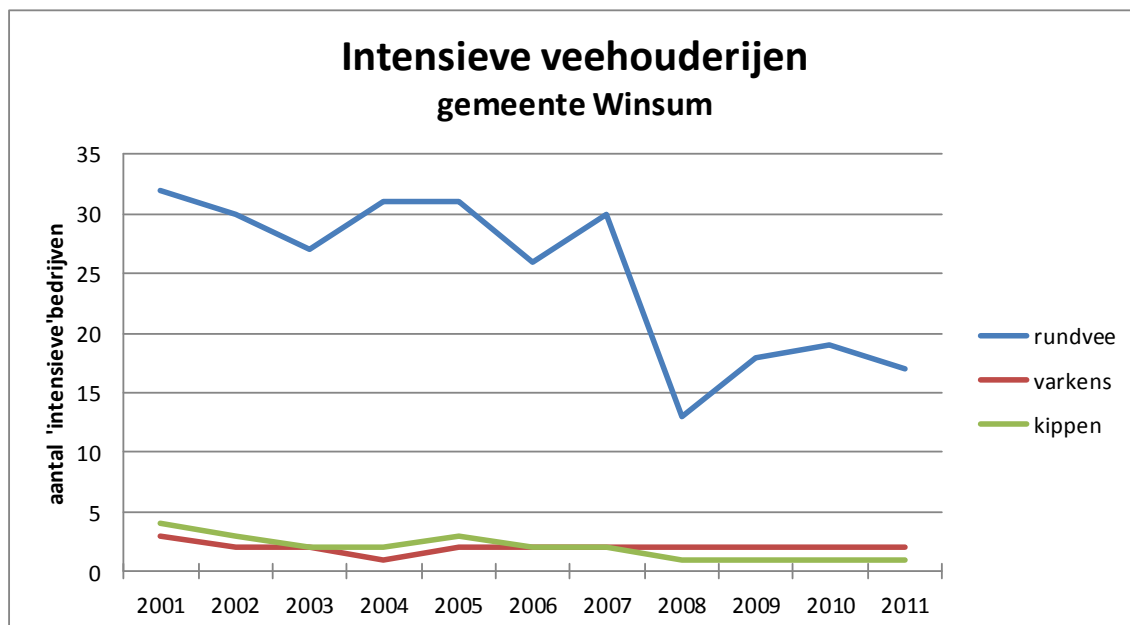
In grafiek 12a en 12b is voor de drie eerder genoemde categorieën de ontwikkeling van het aantal bedrijven dat deze categorie dieren houdt in de gemeenten Loppersum en Winsum tussen 2001 en 2011 opgenomen. Hieruit komt naar voren dat in alle drie categorieën het aantal bedrijven tussen 2001 en 2011 is afgenomen.

Grafiek 12a. De ontwikkeling van het aantal 'intensieve' bedrijven in de gemeente Loppersum tussen 2001 en 2011



Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

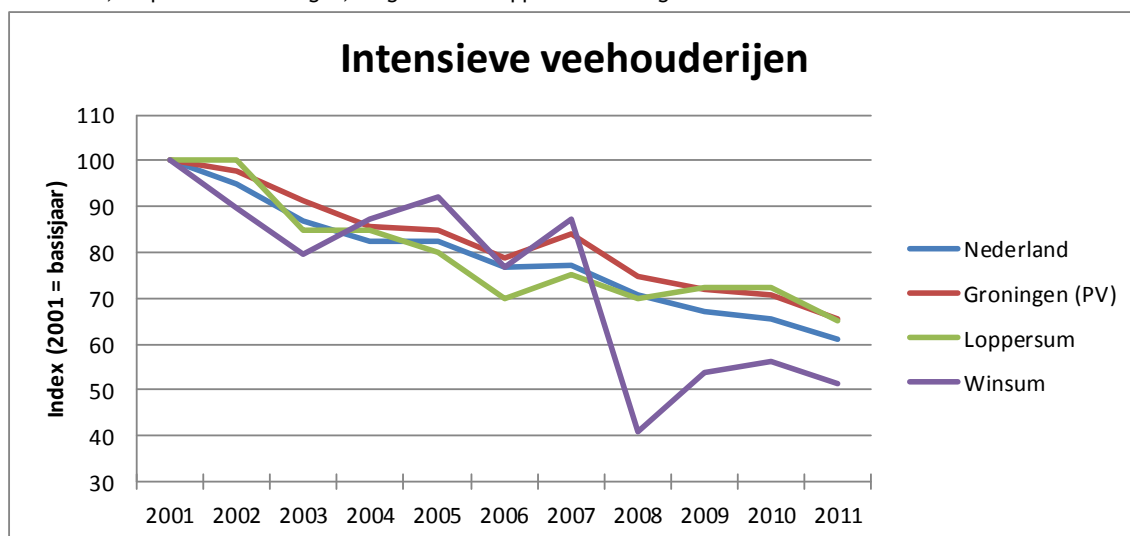
Grafiek 12b. De ontwikkeling van het aantal 'intensieve' bedrijven in de gemeente Winsum tussen 2001 en 2011



Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Om de ontwikkeling van het aantal 'intensieve' bedrijven in de gemeenten Loppersum en Winsum in perspectief te kunnen plaatsen is grafiek 13 opgenomen. Hierin is de geïndexeerde ontwikkeling van het aantal bedrijven met rundvee, varkens en kippen in de gemeente Winsum, de gemeente Loppersum, de provincie Groningen en Nederland als geheel tussen 2001 en 2011 opgenomen.

Grafiek 13. De geïndexeerde ontwikkeling van het aantal 'intensieve' bedrijven met rundvee, varkens en kippen in Nederland, de provincie Groningen, de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum tussen 2001 en 2011

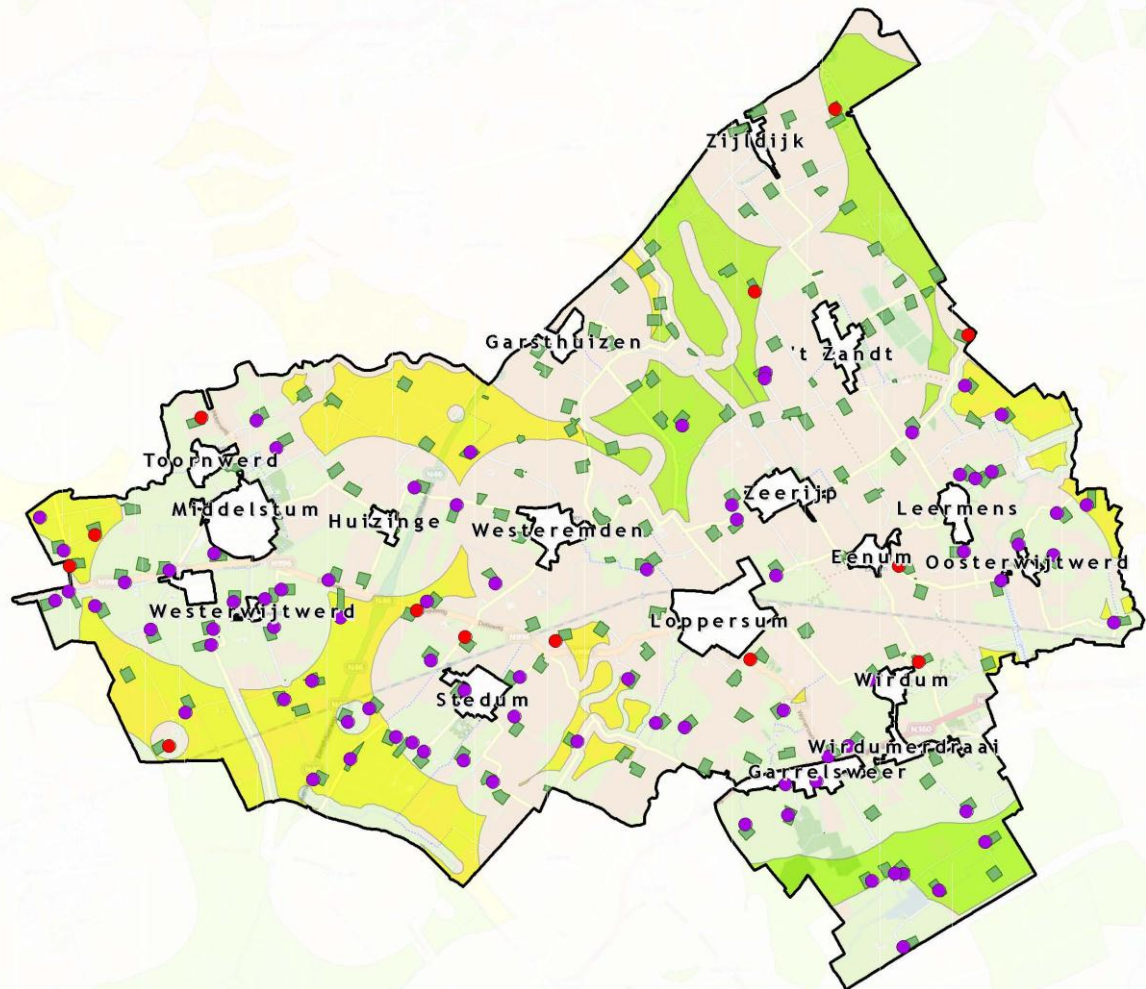


Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (2012)

De trend die grafiek 13 laat zien is een dalende voor alle vier gebieden. Voor Nederland als geheel en de provincie Groningen verloopt deze daling op bijna

dezelfde wijze. Ook de gemeente Loppersum kan zich aansluiten bij deze dalende trend. Voor de gemeente Winsum verloopt de daling minder vloeiend. De trend is voor de gemeente Winsum tussen 2001 en 2011 echter wel dalend.

## Agrarische bedrijven Gemeente Loppersum



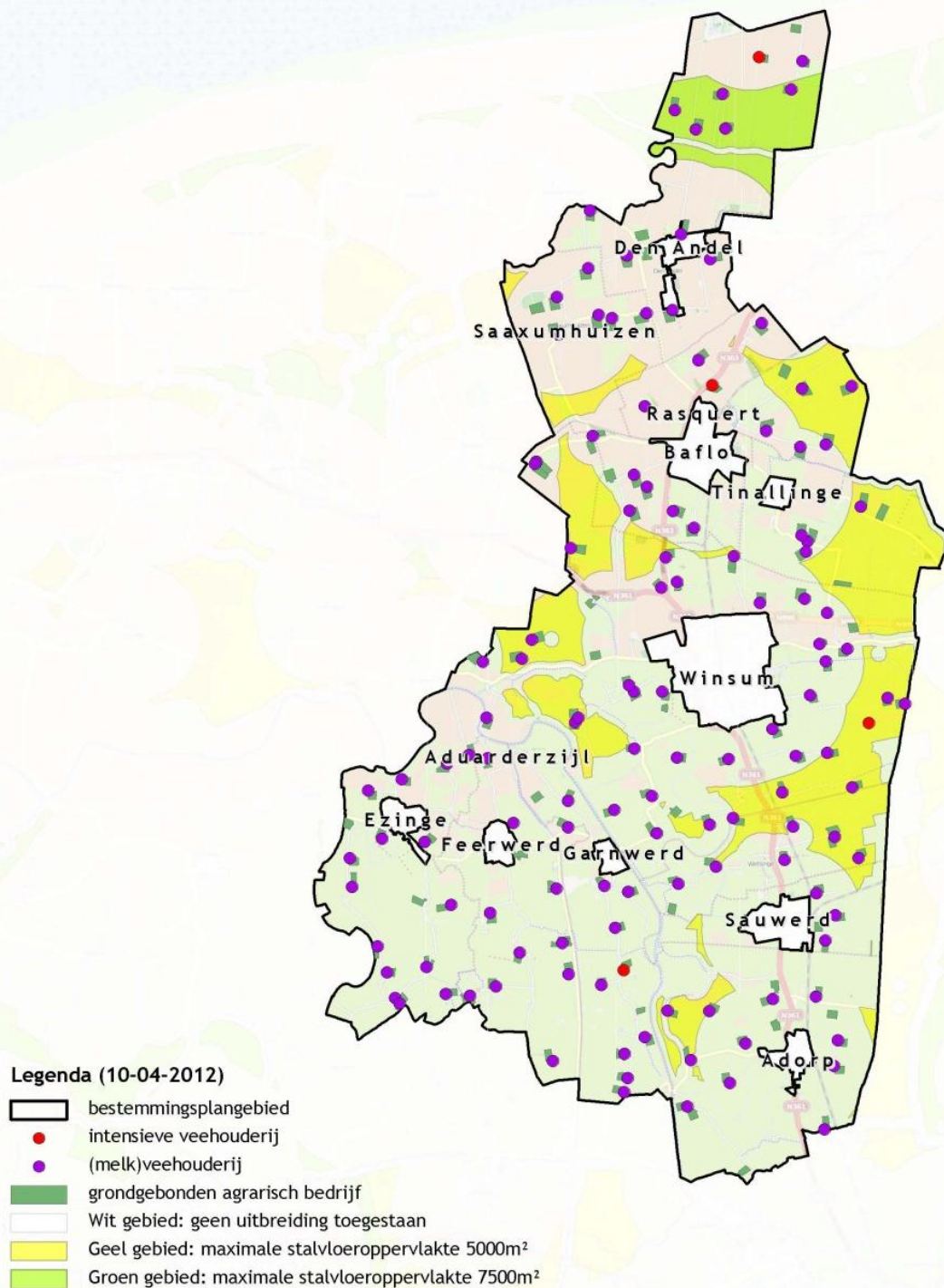
### Legenda (04-06-2012)

- bestemmingsplangebied
- intensieve veehouderij
- (melk)veehouderij
- grondgebonden agrarisch bedrijf
- Wit gebied: geen uitbreiding toegestaan
- Geel gebied: maximale stalvloeroppervlakte 5000m<sup>2</sup>
- Groen gebied: maximale stalvloeroppervlakte 7500m<sup>2</sup>

bron: Provincie Groningen, Partiele herziening verordening intensieve veehouderij, 9 maart 2011  
(c) OpenStreetMap and contributors, Creative Commons-Share Alike License (CC-BY-SA)



## Agrarische bedrijven Gemeente Winsum



bron: Provincie Groningen, Partiele herziening verordening intensieve veehouderij, 9 maart 2011  
(c) OpenStreetMap and contributors, Creative Commons-Share Alike License (CC-BY-SA)



Tabel 4 Aantal en type bedrijven per gemeente

|                                                 | Winsum     | (uitsluitend)<br>Waarde-Landschap | (uitsluitend)<br>Waarde - Natuur      | (uitsluitend) Waarde -<br>Wierde invloedzone | Combinatie - Landschap<br>& Wierde invloedzone | aantal buiten de<br>dubbelbestemming |
|-------------------------------------------------|------------|-----------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------|
| aantal bouwvlakken (totaal)                     | 162        |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
| aantal intensieve veehouderij (totaal)          | 4          |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
| aantal (melk)veehouderijen (totaal)             | 129        |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
| bouwvlakken (dub.best)                          |            | 76                                | 0                                     | 9                                            | 32                                             | 44                                   |
| aantal intensieve veehouderij (dub.best)        |            | 2                                 | 0                                     | 1                                            | 0                                              | 1                                    |
| (melk)veehouderij (dub.best)                    |            | 65                                | 0                                     | 5                                            | 20                                             | 39                                   |
| <b>akkerbouw/overig niet zijnde veehouderij</b> | <b>29</b>  | <b>9</b>                          | <b>0</b>                              | <b>3</b>                                     | <b>12</b>                                      | <b>4</b>                             |
|                                                 |            |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
|                                                 |            |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
|                                                 |            |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
|                                                 | Loppersum  | Waarde -<br>Geomorfologie         | Waarde -<br>Invloedsgebied<br>wierden | Waarde - Landschap                           | overig                                         |                                      |
| aantal bouwvlakken (totaal)                     | 206        |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
| aantal intensieve veehouderij (totaal)          | 13         |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
| aantal (melk)veehouderijen (totaal)             | 93         |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |
| bouwvlakken (dub.best)                          |            | 6                                 | 33                                    | 15                                           | 152                                            |                                      |
| aantal intensieve veehouderij (dub.best)        |            | 0                                 | 4                                     | 0                                            | 8                                              |                                      |
| (melk)veehouderij (dub.best)                    |            | 0                                 | 11                                    | 6                                            | 76                                             |                                      |
| <b>akkerbouw/overig niet zijnde veehouderij</b> | <b>100</b> | <b>6</b>                          | <b>18</b>                             | <b>9</b>                                     | <b>68</b>                                      |                                      |
|                                                 |            |                                   |                                       |                                              |                                                |                                      |



## Colofon

Opdrachtgever  
Gemeenten Winsum en  
Loppersum

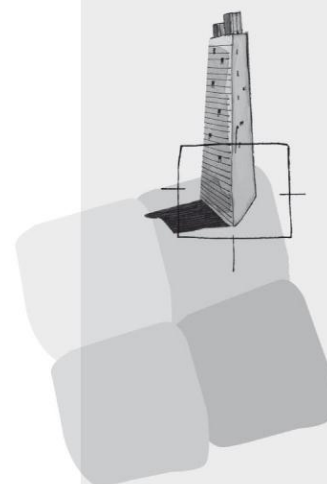
Contactpersoon  
Gemeente Loppersum,  
mevrouw T. Swijghuizen

Gemeente Winsum,  
de heer H. Emons

Rapport  
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding  
Mevrouw drs. P.E. de Jong en  
de heer drs. R.H. Schipper,  
BügelHajema Adviseurs

Projectnummers  
135.00.01.30.00 en  
275.00.01.22.00



BügelHajema Adviseurs bv  
Bureau voor Ruimtelijke  
Ordening en Milieu BNSP  
Vaart nz 48-50  
Postbus 274  
9400 AG Assen  
T 0592 316 206  
F 0592 314 035  
E [assen@bugelhajema.nl](mailto:assen@bugelhajema.nl)  
W [www.bugelhajema.nl](http://www.bugelhajema.nl)

Vestigingen te Assen,  
Leeuwarden en Amersfoort